

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 2 การผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวและบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561

Furthering Research Products in Tourism and Hospitality Industry
to Commercial Usage in 2018

โดย

ดร.ฉัตรฉวี คงดี และคณะ

พฤษภาคม 2563

สัญญาเลขที่ RDG61T0029

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 2

โครงการการผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ
ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561

คณะผู้วิจัย	สังกัด	ตำแหน่ง
1. ดร.ฉัตรณี คงดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	หัวหน้าโครงการ
2. อาจารย์ชินกฤต อุดมลาภไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	ผู้ร่วมวิจัย
3. อาจารย์สิทธิโชค โควาบุญพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเนชั่น	ผู้ร่วมวิจัย
4. อาจารย์ชีวิน สุนะธรรม	มหาวิทยาลัยเนชั่น	ผู้ร่วมวิจัย
5. ดร.กฤษณะ เชื้อชัยนาท	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	ผู้ร่วมวิจัย
6. อาจารย์พสุนาท สร้อยสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	ผู้ร่วมวิจัย

แผนงานวิจัย การติดตามประเมินผลและการผลักดันการใช้ประโยชน์
โครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์นี้ ได้มาจากการดำเนินโครงการวิจัย “การผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561” ที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ความสำเร็จที่ได้รับเกิดจากการได้รับความสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงาน และบุคคลหลายฝ่าย

ขอขอบคุณ คณะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ ทุกท่านของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า และสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร สกสว. ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ตลอดการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมา รวมถึงขอขอบคุณ สำนักประสานชุดโครงการท่องเที่ยวและบริการ ที่คอยให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และชุมชนที่เป็นพื้นที่วิจัยที่ให้ความร่วมมือจนเกิดความสมบูรณ์ของงานในวันนี้

ขอขอบคุณ คณะผู้วิจัยทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

สุดท้าย ขอขอบคุณ คณะนักวิจัยฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า ผู้ได้รับทุนของการผลักดันผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2561 ในการให้ข้อมูลสำคัญและร่วมกิจกรรมทางการวิจัย

คณะผู้วิจัย

พฤษภาคม 2563

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการการผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561 เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ภายใต้แผนงานการติดตามประเมินผล และการผลักดันการใช้ประโยชน์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ปี 2561 โดยมี อาจารย์ ดร. ฉัตรวี คงดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นหัวหน้าโครงการ พร้อมด้วยคณะผู้วิจัย 4 ท่าน คือ อาจารย์ชินกฤต อุดมลาภไพศาล และดร.กฤษณะ เชื้อชัยนาท มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาจารย์สิทธิโชค โควาบุญพิทักษ์ อาจารย์ชีวิน สุนะธรรม มหาวิทยาลัยเนชั่น และอาจารย์พสุนาท สร้อยสุวรรณ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

การผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561 ได้มีการทบทวนวรรณกรรมทั้งแนวคิด บทความทางวิชาการ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อพัฒนาโมเดลต้นแบบกระบวนการผลักดันผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว เพื่อจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข้อมูล ผลผลิตการวิจัยที่ผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และเพื่อถอดบทเรียนการจัดการความรู้ สู่การนำผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1) ผลการผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

จากแผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนตั้งแต่ปี 2555-2561 รวมจำนวน จำนวน 223 แผนงาน โดยแบ่งเป็นปี 2555 จำนวน 39 แผนงานปี 2556 จำนวน 29 แผนงาน แผนงานปี 2557 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2558 จำนวน 22 แผนงาน แผนงานปี 2559 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2560 จำนวน 38 แผนงาน และแผนงานปี 2561 จำนวน 33 แผนงาน ที่มีศักยภาพและได้รับคัดเลือกนำไปสู่การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ การลงพื้นที่ผลักดันผลผลิตการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ อ.เบตง จ.ยะลา การลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย อุทยานธรณีโลก จ.สตูล การลงพื้นที่ติดตามผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน สำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยว อันดามันให้กับ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน การจัดทำ

โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา ซึ่งเป็นผลผลิตจาก แผนงานวิจัยการขับเคลื่อนงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ : พื้นที่นำร่อง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดย ดร.ทวิสินธุ์ ตั้งแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็น ผู้อำนวยการแผน การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี เป็นผลผลิตจาก แผนงานการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) เชื่อมโยงอาเซียน โดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นผู้อำนวยการแผน และ การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ เมืองเก่าสงขลา จ.สงขลา เป็นผลผลิตจาก แผนงานวิจัย : การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตมรดกทางวัฒนธรรม พื้นที่เมืองเก่าสงขลา โดย ดร.จเร สุวรรณชาติ มทร.ศรีวิชัย เป็นผู้อำนวยการแผน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการผลักดันการใช้ประโยชน์ปี 2561 ในงาน WTM 2018 London โดยได้กำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การขายในงาน มหกรรมการท่องเที่ยวนานาชาติ WTM 2018 London ที่มีกำหนดจัดขึ้นในวันที่ 5-7 พฤศจิกายน 2561 จำนวน 2 เส้นทางหลัก คือ เส้นทาง DARK Tourism ใน พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา + บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี และเส้นทาง เหนือ กลาง ใต้ ะ ภูเขา สถาปัตยกรรม ทะเล

2) ผลการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ซึ่งพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้าน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีทั้งผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ

3) ผลการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media) และสื่อมวลชน ด้วยการประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับ หน่วยงานสำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก และการประชาสัมพันธ์การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขต พัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยว อันดามัน และการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา จังหวัดอยุธยา

4) ผลการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่ การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ โดยเลือกแผนงานการสร้างคามเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาไต่ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดย ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ดวงพร อ่อนหวาน และคณะ เป็นพื้นที่ต้นแบบ ซึ่งพบว่า นักวิจัยได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมต่างๆที่

เกิดขึ้นอันได้แก่ การประชุมกลุ่ม การสื่อสารผ่านแกนนำของเครือข่าย การจัด กิจกรรมศึกษาดูงาน การประชุมสรุปกิจกรรม

5) การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560 โดยผลลัพธ์ที่ได้ คือ โครงร่าง รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การผลักดันการใช้ประโยชน์มีความต่อเนื่อง 1) ควรมีการขยายผลโมเดล ต้นแบบกระบวนการผลักดันผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่มีความพร้อม และมีศักยภาพ 2) ควรมีการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว อย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะได้ที่จะได้ทราบถึงผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว 3) ควรมีการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมต่อไป 4) ควรมีการเพิ่มกระบวนการด้านการสื่อสารผลงานวิจัยให้แก่นักวิจัยในทุกโครงการวิจัย และควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยในสื่อรูปแบบต่างๆ อาทิ สื่อดิจิทัล (Digital Media) เพื่อให้เกิดการเข้าถึงได้ในวงกว้าง และ 5) ควรมีการจัดสัมมนาเพื่อผลักดันการท่องเที่ยวในภาพรวม (เชิงนโยบาย) โดยเป็นการจัดทำเป็น Model การผลักดัน/ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อส่งต่อให้ฝ่ายอื่นได้ในอนาคต

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDGT610029

โครงการ : การผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561

นักวิจัย : ดร.ฉัตรฉวี คงดี และคณะ
(คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

Email : chatchawee.ko@gmail.com

โครงการการผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561 มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว เพื่อจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข้อมูลผลผลิตการวิจัยที่ผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และเพื่อถอดบทเรียนการจัดการความรู้ สู่การนำผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1) ผลการผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ จากแผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนตั้งแต่ปี 2555-2561 รวมจำนวน จำนวน 223 แผนงาน 2) ผลการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้าน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีทั้งผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ 3) การประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media) ด้วยการประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ สำคัญในพื้นที่ 4) การถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่ การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ โดยพบว่าการดำเนินงานสำคัญคือการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันได้แก่ การประชุมกลุ่ม การสื่อสารผ่านแกนนำของเครือข่าย การจัด กิจกรรมศึกษาดูงาน การประชุมสรุปกิจกรรม และ 5) การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การผลักดันการใช้ประโยชน์มีความต่อเนื่อง 1) ควรมีการขยายผลโมเดลต้นแบบกระบวนการผลักดันผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ 2) ควรมีการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว อย่างต่อเนื่อง 3) ควรมีการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมต่อไป 4) ควรมีการเพิ่มกระบวนการด้านการสื่อสารผลงานวิจัยให้แก่ักวิจัยในทุกโครงการวิจัย และ 5) ควรมีการจัดสัมมนาเพื่อผลักดันการท่องเที่ยวในภาพรวม (เชิงนโยบาย) โดยเป็นการจัดทำเป็น Model การผลักดัน/ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อส่งต่อไปฝ่ายอื่นได้ในอนาคต

ABSTRACT

Project code : RDG61T0029

Project : Furthering Research Products in Tourism and Hospitality
Industry to Commercial Usage in 2018

Researcher : Chatchawee Kongdee, Ph.D.
(Faculty of Management Science, Suan Sunandha Rajabhat
University)

Email : chatchawee.ko@gmail.com

The research project on tourism and service industry towards commercial utilization for the year has an important aim to drive research output on tourism and service industry. To concrete commercial uses In order to monitor the impact on the area after commercial use In order to monitor the impact on the area after commercial use In order to create a public relations media to disseminate research outputs that drive commercial use And to take off the knowledge management lessons To bring research outputs in the tourism industry and services for commercial use Which is an integrated research with the following results

1) Results of driving research output, tourism and service industry research project from 2012 - 2018 to commercial utilization from the research plan funded from the year 2012-2018, a total of 223 plans. 2) The results of monitoring the impact of the area after commercial use is divided into 3 main areas, which are 1) aspects Economy 2) society and 3) culture and environment. Which such effects may occur both directly and indirectly and has both positive and negative impacts. 3) Public relations, research production in tourism and service industry In the form of digital media by publicizing research results in order to utilize and build cooperation with important agencies in the area 4) Taking lessons off the participatory communication process to promote tourism to Commercial uses in the prototype area Which found that the important operation is participatory communication Through various activities that occurred,

including Group meeting Communication through the leaders of the network of organizing study trips The meeting summarizes the activity and 5) to prepare a summary report of the research project. Tourism and service industry, 2012 - 2017

Suggestions for continual driving of utilization: 1) There should be an extension of the model for the process of driving the research output in the tourism and service industry. 2) The impact should be followed up in the area later. From having been used commercially Continuously 3) Lessons should be taken for the participatory communication process to promote tourism for commercial use in successful areas. In order to be a model for participatory communication management services. 4) The research communication process should be added to researchers in all research projects, and 5) seminars should be held to drive tourism in Overview (policy) by creating a Model to push / promote tourism clearly for forwarding to other parties in the future

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	จ
Abstract	ซ
สารบัญ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 กรอบขั้นตอนในการวิจัย	6
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	7
1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	8
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรม	10
2.1 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์งานวิจัย	10
2.1.2 แนวคิดศักยภาพการท่องเที่ยวและการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว	11
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบ	15
2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม	20
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์	20

สารบัญ

	หน้า
2.1.6 การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 5 มิติ (สกว.)	27
2.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.2 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	36
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	37
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	46
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	50
4.1 ผลการผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ บริการปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์	50
4.2 ผลการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์ เชิงพาณิชย์แล้ว	70
4.3 ผลการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ บริการในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media)	75
4.4 ผลการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ	79
4.5 ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560	82
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล	84
5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	87
เอกสารอ้างอิง	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การผลักดันผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 4 ปีนับตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา โดยทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในรูปแบบของการต่อยอดผลผลิตการวิจัยและการสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งในส่วนของ สกสว. นักวิจัย ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบแห่งประเทศไทย (TRTA) สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (ATTA) สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (TEATA) และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมโยงความรู้จากงานวิจัยสู่ผู้ใช้ประโยชน์ในหลายระดับทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคชุมชน ท้องถิ่น และผู้กำหนดนโยบาย

จากผลการดำเนินงานผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ 4 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 2557-2560 ได้มีผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และสามารถเพิ่มผลผลิตภาพ (Productivity) ของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเทศได้ ดังนี้

ในปี 2557 พบว่า มีผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับการผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จำนวน 5 แผนงาน ได้แก่ งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2555 จำนวน 2 แผนงาน ได้แก่ 1.1) แผนงาน การสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ และ 1.2) แผนงาน การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดแพร่ น่าน และอุตรดิตถ์ ในเขตภาคเหนือ แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2556 จำนวน 3 แผนงาน ได้แก่ 2.1) แผนงานการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมในมณฑลวัฒนธรรมสองฝั่งโขง 2.2) แผนงาน ศักยภาพการท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงไทย-ลาว กรณีศึกษาจาก เชียงคานถึงโขงเจียม และ 2.3) แผนงาน การพัฒนา ธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดกระบี่ (ฉัตรฉวี คงดี และ คณะ, 2558)

ปี 2558 พบว่า ผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับการผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมจำนวน 5 แผนงาน ได้แก่ 1) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2556 จำนวน 1 แผนงาน คือ แผนงานวิจัย การท่องเที่ยว เชิงสถาปัตยกรรมในมณฑลวัฒนธรรมสองฝั่งโขง โดยได้ถูกนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในงาน ITB Berlin 2016 ประเทศเยอรมนี

และงาน WTM 2016 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร 2) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2557 จำนวน 2 แผนงาน ได้แก่ 2.1) แผนงานการศึกษา ศักยภาพและผลกระทบการประยุกต์ใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในจังหวัดกระบี่ 2.2) แผน งานวิจัย การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มธุรกิจขนมไทยท้องถิ่นและการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ สำหรับเส้นทางใหม่ของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารในภูมิภาคตะวันตก”

ปี 2559 พบว่า มีผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับการผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จำนวน 8 แผนงาน ได้แก่ 1) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2555 จำนวน 1 แผนงาน ได้แก่ 1.1) แผนงานวิจัย การศึกษาศักยภาพ เส้นทางและมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่ม จังหวัด สกลนคร-นครพนม-มุกดาหาร สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) 2) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2556 จำนวน 2 แผนงาน ได้แก่ 2.1) แผนงานวิจัย ศักยภาพการท่องเที่ยวตามลอน้ำโขงไทย-ลาว กรณีศึกษาจากเชียงคานถึงโขงเจียม และ 2.2) การศึกษาการใช้เรือพลังแสงอาทิตย์เพื่อการท่องเที่ยวในแนวประการัง 3) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2557 จำนวน 1 แผนงาน ได้แก่ 3.1) แผนงานวิจัย การสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูง โดย ใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา อำเภอภักกลยาณี วัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 2 4) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2558 จำนวน 3 แผนงาน ได้แก่ 4.1) แผนงานศึกษา เส้นทางท่องเที่ยวและแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดนครพนมถึง จังหวัดอุบลราชธานี และแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก 4.2) แผนงานการพัฒนาศักยภาพล่านนา ตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง และ 4.3) แผน งานวิจัย “การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย ภายใต้ มาตรฐาน การท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่อาเซียน 5) งานวิจัยที่ได้รับทุนในปี 2559 จำนวน 1 แผนงาน ได้แก่ 5.1) แผนงานการพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์และวิถีของท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช โดยผลงานที่ 4.2-4.3 และ 5.1 นี้ได้ถูกนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในงาน WTM 2016 ณ กรุงลอนดอนประเทศสหราชอาณาจักร ในวันที่ 7-9 พฤศจิกายน 2559 ที่ผ่านมานับเป็นการนำผลงานวิจัยที่มีศักยภาพที่ถูกพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับแผนการส่งเสริมการตลาดในปี 2560 ของ ททท. ที่ต้องการเสนอขายเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (local experience) ให้กับลูกค้ากลุ่มตลาดยุโรป พร้อมด้วยความร่วมมือจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวบริษัท Nutty's Adventure และเครือข่าย อันได้แก่ บริษัทอันทามันทีดีสคัฟเวอร์รี่ ทัวร์เมิงไต และอื่นๆ ที่เป็นภาคีเครือข่ายทำงานร่วมกันทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ร่วมพัฒนาผลงานวิจัยที่มีศักยภาพ

ให้เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ไปจัดแสดง และเสนอขายอย่างเป็นรูปธรรม

ในปี 2559 คุณนิธิ สืบพงษ์สังข์ กรรมการผู้จัดการ Nutty's Adventures ภายใต้เครือข่ายสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Thailand Responsible Tourism Association) ได้จัดทำรายการนำเที่ยวเสนอขายเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา สุราษฎร์ธานี และพัทลุง ที่เป็นผลมาจากการวิจัยของ สกสว. และได้้นำเส้นทางดังกล่าวไปเสนอขายในงาน World Travel Market (WTM) 2016 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 ที่ผ่านมา ผลของการเข้าร่วมงานดังกล่าว ได้มีการจัดกิจกรรม FAM trip (familiarization trip) โดยเชิญผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นคู่เจรจาธุรกิจในงาน ซึ่งรวมถึงบริษัท Seable Holidays มาสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ในเดือนเมษายน 2560

ในส่วนของงานด้านประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ และเอกสารรายละเอียดองค์กร (Company Profile) ของโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ฝ่ายอุตสาหกรรม สกสว. เพื่อเป็นการแสดงถึงผลงานที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2555 ถึงปี 2559 ประวัติความเป็นมา ที่มา และความสำคัญขององค์กร ผู้บริหาร ภารกิจหน้าที่ การดำเนินงาน การบริหารงานต่างๆ ภาควิชาเครือข่าย อีกทั้งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง(ฉัตรฉวี คงดี และคณะ, 2560)

สำหรับปี 2560 ซึ่งกำลังดำเนินโครงการอยู่ ได้มีการจัดประชุมผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือ ในลักษณะของการเชื่อมโยงเส้นทางผลผลิตการวิจัยในพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างแผนงานวิจัยต่างๆ จนนำไปสู่การจัด Fam Trip ของผู้ประกอบการ และนำไปสู่การขาย สืบเนื่องจากการที่นำผลผลิตการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในงาน WTM 2016 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักรที่ผ่านมา ได้มีนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้พิการทางสายตา ได้ เดินทางมายังประเทศไทย โดยบริษัท Seable Holidaysได้นำเส้นทางที่ได้จากการสำรวจไปเสนอขาย ให้กับมูลนิธิผู้พิการทางสายตาในประเทศไทยเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งนักท่องเที่ยว ผู้พิการทางสายตาเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มแรกที่เป็นผลจากการสนับสนุนของ สกสว. ตั้งแต่การวิจัยเพื่อ ค้นหาศักยภาพสินค้าและประสานงานอำนวยความสะดวกเพื่อนำเอารายการนำเที่ยวไปเสนอขายในงาน ส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับโลก ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ของกลุ่มผู้พิการทางสายตาคั้งนี้จำนวน 12 ท่าน และเจ้าหน้าที่ประสานงาน รวมจำนวนทั้งสิ้น 16 ท่าน ได้เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยระหว่างวันที่ 11-21 กุมภาพันธ์ 2561 โดยเดินทางไปยัง 8 จังหวัดทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา เชียงใหม่ พะเยา ภูเก็ต พังงา พัทลุง และตรัง นับเป็นครั้งแรกที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เดินทางท่องเที่ยวออกนอกพื้นที่ทวีปยุโรป ซึ่งนอกเหนือจากผลผลิตการวิจัยที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในรูปแบบของเส้นทาง การท่องเที่ยวแล้ว ในปี 2560 นี้ ยังได้มีการต่อยอดผลผลิตการวิจัยเพื่อใช้ ประโยชน์สู่การกระจายรายได้ของชุมชน โดยผลงานดังกล่าวคือ เรือพลังงานแสงอาทิตย์ หรือ “เคยู กรีน” อันเป็นผลผลิตจาก แผนงานการศึกษา

การใช้เรือพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำในกรุงเทพมหานคร ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตลาดน้ำคลองลัดมะยม กรุงเทพมหานคร

จากผลการดำเนินงานระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมาของโครงการการผลักดันผลผลิตการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2560 ที่ออกโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ระบุยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยไว้ 3 ยุทธศาสตร์หลัก คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว การผลักดันและนำประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ของรัฐบาล โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือนั้นจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชน เพื่อวางรากฐานการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว ในขณะเดียวกัน จะต้องทำให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้เพื่อฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศระยะสั้นเช่นกัน (ที่มา : ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2560 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กรกฎาคม 2558)

ทั้งนี้เพื่อให้พัฒนาการด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการของประเทศ เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากผลผลิตของงานวิจัย แนวทางในการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในปี 2561 นี้จะเป็นการผลักดัน/ต่อยอด ผลผลิตที่เกิดจากการวิจัย ได้แก่ เส้นทางท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวอันเกิดจากผลผลิตงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยตั้งแต่ปี 2555 - 2561 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ

1. เพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการระหว่างปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเน้นการทำงานร่วมกับสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สกสว. นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ และผู้ประกอบการท่องเที่ยวรายหลักที่มีฐานความต้องการของลูกค้า รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบแห่งประเทศไทย (TRTA) สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (ATTA) สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (TEATA) และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

2. เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว อันเป็นการติดตามผลงานที่ผ่านมาว่าเกิดผลที่ตามมาในเชิงของเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน ในทิศทางไหน อย่างไร โดยการประเมินผลกระทบสามารถทำได้ในหลากหลายมิติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้วางแผนนโยบายและให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเล็งเห็นความคุ้มค่าของงานวิจัยแต่ละประเภทได้อย่างครอบคลุมและเป็นธรรมยิ่งขึ้น หากบางโครงการวิจัยดูเหมือนมีความไม่คุ้มค่าทางด้านตัวเงิน แต่หากพิจารณา

ผลกระทบทางบวกหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวมด้วยแล้ว อาจทำให้โครงการมีความน่าสนใจและควรเกิดขึ้นก็เป็นได้

3. เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลผลผลิตการวิจัยที่ผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเน้นการใช้นวัตกรรมสื่อสาร ในการพัฒนารูปแบบสื่อความหมาย เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ให้โดดเด่นน่าสนใจ การสร้างสุนทรียภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดี และความประทับใจให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560

ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ได้เผยแพร่สู่สังคม เกิดการใช้ประโยชน์ในมิติต่างๆ ตลอดจนช่วยให้การบริหารจัดการทุนวิจัยเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด เป็นประโยชน์นักวิจัยที่จะต่อยอดงานวิจัย ทางด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและบริการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1. เพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

1.2.2. เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

1.2.3. เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในรูปแบบ สื่อดิจิทัล (Digital Media)

1.2.4. เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ

1.2.5. เพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560

1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 ผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555-2560 หมายถึง แผนงานงานวิจัยกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ได้รับทุนในปี 2555-2560 ที่มีศักยภาพพร้อมสำหรับการผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์ใน 5 มิติ โดยจำนวนขึ้นอยู่กับข้อมูลข้อเสนอโครงการและการประชุมคณะผู้วิจัยที่จะดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้

1.4.2 การติดตามผลกระทบ หมายถึง การหาผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว ได้แก่ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว ด้วยวิธีการวิจัยอย่างเป็นระบบ

1.4.3 การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้มุมมองที่โดดเด่นน่าสนใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นการสร้างสุนทรียภาพด้านการท่องเที่ยว สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

1.4.4 สื่อประชาสัมพันธ์ หมายถึง เครื่องมือที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารเรื่องราวผลงานวิจัย ด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของ สกส.ผ่านรูปแบบของช่องทางสื่อดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์ ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง

1.4.5 ถอดบทเรียนการถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ด้วยการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ กระบวนการสื่อสารร่วมกับชุมชนและพื้นที่ ในการนำผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.5.1 เนื้อหาการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารข้อเสนอโครงการเพื่อให้ทราบถึงผลผลิต และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละแผนงาน นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ และสรุปตามประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้
- 2) ดำเนินการผลักดันการใช้ประโยชน์ใน 5 มิติ /การจัดประชุม/การพิจารณาคัดเลือก ผลผลิตงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด/การผลักดันตามกลุ่มเรื่องวิจัยด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- 3) ลงพื้นที่ประเมินผลกระทบในพื้นที่วิจัยที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว
- 4) พัฒนาเนื้อหา รูปแบบการสื่อสาร เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลผลผลิตการวิจัยที่ผลักดันไปสู่ การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในวงกว้าง

1.5.2 ขอบเขตการวิจัย

- 1) **ขอบเขตด้านพื้นที่** - ทั่วประเทศ ตามพื้นที่วิจัยที่ได้รับทุนตั้งแต่ปี 2555 - 2561 พื้นที่การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ พื้นที่งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนตั้งแต่ปี 2555-2561 รวมจำนวน 223 แผนงาน โดยแบ่งเป็นปี 2555 จำนวน 39 แผนงาน ปี 2556 จำนวน 29 แผนงาน แผนงานปี 2557 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2558 จำนวน 22 แผนงาน แผนงานปี 2559 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2560 จำนวน 38 แผนงาน และแผนงานปี 2561 จำนวน 33 แผนงาน โดยจะต้องทำการคัดเลือกตามเกณฑ์กำหนดไว้
 - 1.1) พื้นที่การติดตามผลกระทบภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว ได้แก่ พื้นที่จังหวัดน่าน-พะเยา-เชียงราย
 - 1.2) พื้นที่การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ พื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี สงขลา เชียงราย เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร
 - 1.3) พื้นที่ในการถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ แผนงานการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโตะ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

2) ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลา 12 เดือน นับจากวันที่ลงนามสัญญาเงินทุน

1.5.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) การผลักดันการใช้ประโยชน์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ งานวิจัยที่ได้รับทุน สนับสนุนตั้งแต่ปี 2555-2561 รวมจำนวน 223 แผนงาน โดยแบ่งเป็นปี 2555 จำนวน 39 แผนงาน ปี 2556 จำนวน 29 แผนงาน ปี 2557 จำนวน 31 แผนงาน ปี 2558 จำนวน 22 แผนงาน ปี 2559 จำนวน 31 แผนงาน ปี 2560 จำนวน 38 แผนงาน และปี 2561 จำนวน 33 แผนงาน

2) ติดตามผลกระทบภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 2 แผนงาน

3) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื้อหาที่คัดเลือกมานำเสนอ จะเป็นเนื้อหาเด่นที่ ผลผลิตการวิจัยได้มีการเชื่อมโยงไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว จำนวน 3 แผนงาน ผ่านกลวิธีในการสร้างสรรค์สื่อประเภทต่างๆให้มีความน่าสนใจ มีความเหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

4) การถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ แผนงานการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาไต่ อำเภอมะปายหลวง จังหวัดเขียงรายรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560

1.5.4 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนในระหว่าง ปี 2555 - 2560 โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนในระหว่าง ปี 2555 - 2560 ที่มีความโดดเด่นและ ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์แล้ว

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการจำแนกตามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่างหรือจากประชากรการวิจัย มาจำแนกเพื่อตอบประเด็นปัญหาการวิจัย โดยทำการจำแนกข้อมูล ดังนี้

- 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการทางสถิติสรุปรวมข้อมูล
- 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพจะผู้วิจัย ใช้วิธีการสรุปความ หรือสังเคราะห์ข้อความ

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ผลผลิตของโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับทุนระหว่างปี 2555-2561 ที่มีศักยภาพ ถูกนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

1.7.2 ทราบถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อท้องถิ่น ชุมชน และสิ่งที่มีส่วนได้เสียในพื้นที่ได้รับภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

1.7.3 ช่องทางการเผยแพร่ผลผลิตการวิจัยที่ผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ/หรือรูปแบบสิ่งพิมพ์

1.7.4 องค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

1.7.5 รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรม

2.1 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561 ได้มีการทบทวนวรรณกรรมทั้งแนวคิด บทความทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ดังนี้

- 2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์งานวิจัย
 - 2.1.2 แนวคิดศักยภาพการท่องเที่ยวและการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว
 - 2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบ
 - 2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication)
 - 2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์
 - 2.1.6 การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 5 มิติ (สกสว.)
 - 2.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์งานวิจัย

1) ประเภทการใช้ประโยชน์งานวิจัย สามารถแบ่งได้ดังนี้คือ

1.1) การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะเช่น ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์แก่ สาธารณชนในเรื่องต่างๆที่ทำให้คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ได้แก่การใช้ประโยชน์ ด้านการประกอบอาชีพด้านการบริหารจัดการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้าน การส่งเสริมประชาธิปไตย ภาคประชาชน ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตแบบ เศรษฐกิจ พอเพียง เป็นต้น

1.2) การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายเช่น ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเชิง นโยบายในการ นำไปประกอบเป็นข้อมูลการประกาศใช้กฎหมาย หรือกำหนดมาตรการ กฎเกณฑ์ ต่างๆโดยองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

1.3) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่นงานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์ที่ นำไปสู่การ พัฒนาสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ หรือนำไปสู่การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ ก่อให้เกิดรายได้ หรือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น

1.4) การใช้ประโยชน์ทางอ้อมของงานสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่า ทางจิตใจ ก่อให้เกิด สุนทรียภาพ สร้างความสุข เช่นงานศิลปะที่นำไปใช้ในโรงพยาบาลซึ่งได้มี การศึกษาและการประเมิน ไว้

2) รูปแบบการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ยังสามารถ แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1) งานวิจัยที่สามารถยื่นขอจดสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตร

2.2) การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการต่อยอดเทคโนโลยีโดย ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่ขอใช้ประโยชน์ โดย การรับรองการนำงานวิจัยหรือ งานสร้างสรรค์ไป ใช้ประโยชน์ หมายถึงบุคคล ชุมชน หน่วยงานทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนทั้งในประเทศและ ต่างประเทศที่มีการนำงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์

2.1.2 แนวคิดศักยภาพการท่องเที่ยวและการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว

ปัจจุบันคำว่า “ศักยภาพ” เป็นคำที่มีการใช้หลากหลาย เพื่อให้เกิดการรับรู้ในขีดความสามารถสูงสุดที่มีและจะได้พัฒนาให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การศึกษาศักยภาพเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และตระหนักในศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาศักยภาพให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

1) ศักยภาพการท่องเที่ยว

นิยามของคำว่า“ศักยภาพการท่องเที่ยว” มีผู้ให้คำนิยามมาเป็นเวลานานแต่ที่ มีการอ้างอิงกันมาก หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะเอื้อ ประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุง จัดการหรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องการท่องเที่ยว ที่ส่วนใหญ่พิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในแต่ละแหล่งจาก องค์ประกอบต่อไปนี้ (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2529) 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวโดยพิจารณาจาก สารที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความสนใจ และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา เยือน เช่น ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ บรรยากาศความสวยงาม สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติหรือ วิถีชีวิตโดยรอบ 2) สภาพการเข้าถึง หมายถึงสภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ความ สะดวกสบายเหมาะสมสำหรับการเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ลักษณะการ เดินทาง สภาพเส้นทาง ความสะดวกในการเข้าถึง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึงสิ่งบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบันเทิง ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อม หรือสิ่งรอบตัวของ แหล่งท่องเที่ยวซึ่งรวมทั้ง ด้านระบบนิเวศ และสภาพทางภูมิศาสตร์เช่น สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ สภาพน้ำมลภาวะ ชยะ กลิ่น เสียง และความสะดวกอื่น ๆ 5) ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว หมายถึงอุปสรรคหรือข้อขัดแย้งในการใช้สถานที่นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดในการรับ นักท่องเที่ยวได้ครั้งละไม่มาก เนื่องจากมีที่พักไม่เพียงพอ น้ำไม่เพียงพอ หรือมีปัญหาเรื่องระบบความปลอดภัยหรือข้อจำกัดด้านอากาศ หรือข้อจำกัดเพราะเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการหรือเอกชน 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน หมายถึง ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

“ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว” นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ประเทศต่างๆให้ความสนใจในการศึกษาและองค์ประกอบในการชี้วัดระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมีการศึกษามาเป็นเวลานาน จุฑามาศ ไชยศรี (2536: 32-33) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 4 ประการ อันได้แก่ ก) ปัจจัยจุดใจหลักของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่ตั้ง และลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวต่อความต้องการนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการทางด้านความสงบ ความสนุกสนานตื่นเต้น การหาประสบการณ์และความจริง ซึ่งปัจจัยจุดใจหลัก ข) ปัจจัยจุดใจตามธรรมชาติ ค) ปัจจัยจุดใจทางด้านประวัติศาสตร์และศาสนาและ ง) ปัจจัยจุดใจทาง ด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

1) ปัจจัยประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ความปลอดภัย ธรรมชาติ และการเมือง

2) ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านที่พักและอาหารแก่นักท่องเที่ยว การให้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบันเทิง และร้านค้าของที่ระลึก

3) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม พิจารณาโครงข่ายการคมนาคม ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศที่สะดวก บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล ตลอดจนระบบสื่อสารโทรคมนาคม

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวนั้นมีหลายระดับ ทั้งในภาพรวมของประเทศ ระดับภาค จังหวัด และชุมชน รวมถึงการให้ความสำคัญในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม และแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบต่างๆ เช่นการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรืออื่นๆ หลักการในการศึกษาศักยภาพ ตามรูปแบบการท่องเที่ยวเช่น การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีองค์ประกอบที่ต้องศึกษา ดังนี้ 1) ศักยภาพในด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านการดึงดูดใจของแหล่ง และ 4) ด้านการบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว (วารุณี เกตุ สะอาด, 2554) ในขณะที่การศึกษาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ 1) ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว 2) โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3) ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ 4) ความง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 5) ความปลอดภัย 6) การอำนวยความสะดวกสิ่งอำนวยความสะดวก (สมชาย เลี้ยงพรพรรณ, 2547 และ พิษญา โคตรชมพู, 2544) นอกจากนี้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคการศึกษาต่างๆให้ความสำคัญในการศึกษาศักยภาพของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น “ศักยภาพการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” ที่หมายถึง ความสามารถ หรือ ความพร้อมของผู้ให้บริการด้านต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการจนเกิดความพึงพอใจได้ ซึ่งการศึกษาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ทางธรรมชาตินี้ประกอบด้วย 1)คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) ข้อจำกัดของกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยว 3)ความปลอดภัยจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและ 4)ความนิยมของกิจกรรมการท่องเที่ยว (พวงระภิ ศรีสวัสดิ์และคณะ, 2550)

2) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการ วางแผน พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการท่องเที่ยว นั้น เป็นอยู่อย่างแท้จริง ซึ่งจะ ส่งผลให้มีการจัดการที่ยั่งยืน ดังนั้นการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยแรกของการวางแผนพัฒนาเพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ สุภาภรณ์ หาญทอง (2543) ได้นิยาม “ศักยภาพ” ว่าเป็นความสามารถหรือความพร้อมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงการพัฒนา และการปรับปรุงใดๆ ฉะนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพ แตกต่าง กัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะถูกจัดการเป็นลำดับแรก ดังนั้น การกำหนดปัจจัยการประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและ น่าเชื่อถือ เพื่อจะนำไปใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำและแหล่งท่องเที่ยว นั้น มีการจัดการที่เหมาะสมต่อไปองค์ประกอบหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยด้าน ทรัพยากรที่มีอยู่ เดิมเป็นสำคัญ เนื่องจากจะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลานาน เมื่อเกิดผลกระทบใดขึ้น อาจจะกระจายไปในวงกว้าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการประเมิน ศักยภาพแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543, อ้างถึง ใน นาทยา ธนพลเกียรติ, 2547) ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ดังนี้

1) ธรรมชาติ มีจุดเด่นคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถพัฒนาหรือสร้างกิจกรรม การท่องเที่ยวในลักษณะเที่ยวชม

2) วิถีชีวิต จัดเป็นธรรมชาติประเภทหนึ่งของพื้นที่ ที่มีจุดเด่น คือ วัฒนธรรมชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็น วัฒนธรรมการดำรงชีพและวัฒนธรรมการเกษตร สามารถประยุกต์ให้เกิด การบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบการบริการที่พักในบ้านของชาวบ้าน

3) กระบวนการผลิต ปัจจัยดึงดูดหรือเสน่ห์ของเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการใช้เทคโนโลยีพื้น บ้าน ซึ่งสามารถสร้างให้เป็นจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว และสร้างกิจกรรม ท่องเที่ยว ร่วมถึงรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวในลักษณะการดูงาน ทักษะศึกษา และการ ฝึกอบรม

4) การตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตการเกษตร ซึ่งอาจมีความเหมือนและแตกต่าง จากพื้นที่อื่น ผลผลิตดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการตลาดในรูปแบบการสร้างรายได้จากการจำหน่าย สินค้า ที่ระลึก

ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

1) การกำหนดหรือคัดเลือกตัวชี้วัดที่เหมาะสมเพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว จะต้องครอบคลุมประเด็นของประเภทหรือรูปแบบการท่องเที่ยวให้มากที่สุด เพื่อนำไปสร้าง หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทหรือรูปแบบหรือพื้นที่ โดยได้นำแนว การวิเคราะห์ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริหาร และด้านการตลาด จากเอกสิทธิ์ สุตแก้ว (2549) ในงานวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและการจัดการของชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” และด้านการบริการ จาก ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) “สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ” โดยผู้วิจัย รวบรวมแนวคิดในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจากงานวิจัยดังกล่าว นำเสนอตัวชี้วัดศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว 4 ด้าน เพื่อให้ครอบคลุมตามหลักการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

- 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว พิจารณาจากที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และการเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยว
- 2) ด้านการบริการ ได้แก่ การบริการโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการทางการท่องเที่ยว
- 3) ด้านการบริหาร ได้แก่ การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การรวมกลุ่มของประชาชน และระดับการมีส่วนร่วม
- 4) ด้านการตลาด ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา อาจจะสรุปได้ว่าการประเมินศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยส่วนใหญ่มีการศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเน้นไปที่การประเมินสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น แบ่งเป็น3ด้านได้แก่ ด้านคือ ทรัพยากร ด้านการบริหาร ด้านการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของการประเมินสภาพแวดล้อม ภายในตามแนวคิดของสายโซ่ของมูลค่า (Value Chain) ซึ่งพัฒนาโดย Porter (อ้างใน พิบูล ที่ ปะปาล, 2551) และนอกจากนั้นผลจากการทบทวนวรรณกรรมยังพบอีกว่าในบางการศึกษายังได้มี การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพด้านการบริการ การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ตัวชี้วัด 5 ด้านดังนี้

- 1) ด้านทรัพยากร ได้แก่ ความโดดเด่นเฉพาะตัวของพื้นที่และทรงคุณค่าทั้งทาง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีความ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถ สะท้อนถึง ภาพลักษณ์ของกลุ่มท่องเที่ยว รวมถึงคุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ วัฒนธรรมและประเพณี
- 2) ด้านการบริหาร ได้แก่ ชีตความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และ ความคงทนต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชาวบ้าน นอกจากนั้นยังต้องมีระบบและกลไก การ

บริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ บทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานภายในจังหวัด การใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน เป็นต้น

3) ด้านการตลาด ได้แก่ ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ความหลากหลายของ กิจกรรม และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ความคุ้มค่าต่อการใช้จ่าย รวมถึงความสอดคล้องกับ กระแส ความต้องการ ของตลาดโลก

4) ด้านการบริการ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การบริการ โครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเข้าถึง มีบริการพื้นฐานที่จำเป็น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ และการบริการทางการท่องเที่ยวทั้งด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวต้องมี ความหลากหลาย สร้างความประทับใจให้ กับนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ สะท้อนถึงวิถีชีวิตและความดั้งเดิมของ ท้องถิ่นและแหล่ง ท่องเที่ยว รวมถึงมาตรฐานความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งความปลอดภัยในการ เดินทาง การพำนักร และการท่องเที่ยว

5) การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การ เรียนรู้จาก การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงความร่วมมือ ความรู้ของสมาชิกใน ชุมชน และ สมาชิกในชุมชนมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินมูลค่าผลกระทบจากงานวิจัย

การจำแนกผลกระทบจากงานวิจัยในการศึกษานี้ จะอ้างอิงหลักการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) ตามแนวทางการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่ง ครอบคลุมมูลค่าของผลกระทบทางตรงและทางอ้อมประเภทต่างๆ โดยผลกระทบจากงานวิจัย จะสามารถแสดงให้เห็นในหลากหลายมิติ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2553) ได้แก่

- 1) ผลกระทบใน 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
- 2) ผลกระทบทางตรง - ทางอ้อม
- 3) ผลกระทบทางบวก - ทางลบ
- 4) ผลกระทบแบบต่อเนื่อง - ไม่ต่อเนื่อง
- 5) ผลกระทบเชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
- 6) ผลกระทบในวงกว้าง - วงจำกัด
- 7) ผลกระทบแบบสะสม - ไม่สะสม
- 8) ผลกระทบชั่วคราว - ถาวร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเราได้ทราบถึงประเภทผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากงานวิจัยโดยละเอียดแล้ว จะต้องมีการประเมินมูลค่าของผลกระทบดังกล่าว เพื่อให้สามารถจัดอันดับความสำคัญของผลกระทบรวมถึงสามารถประเมินความคุ้มค่าในการจัดทำวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและวางแผนงานวิจัยในอนาคตต่อไป

วิธีการประเมินมูลค่าผลกระทบผลผลิตจากงานวิจัย ในการประเมินมูลค่า ผลกระทบของงานวิจัย จะอาศัยวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามประเภทของผลกระทบ ได้แก่

1) ผลกระทบที่แสดงมูลค่าเป็นตัวเงินอยู่แล้ว เช่น ต้นทุน รายได้ เงินภาษี และ เงินอุดหนุนรัฐบาล เป็นต้น ผลกระทบในกรณีนี้จะสามารถแสดงออกมาในรูปของผลประโยชน์และ ต้นทุนที่เป็นตัวเงิน และสามารถนำไปเปรียบเทียบหรือนับรวมกับผลกระทบทั้งหมดของงานวิจัยได้ทันที

2) ผลกระทบที่ไม่ได้แสดงมูลค่าเป็นตัวเงิน

2.1) ผลกระทบที่สามารถวัดผ่านตัวเลข มาตรวัด หรือค่าดัชนีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาเดินทาง อัตราการเจ็บป่วย อัตราอาชญากรรม ดัชนี ครอบครัวยากจน และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข เป็นต้น กรณีนี้ ผู้วิจัยสามารถอาศัยตัวเลข มาตรวัด หรือค่าดัชนีต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อนำมาสะท้อนถึงผลกระทบในประเภทนี้ได้ ซึ่งหากต้องการ เปรียบเทียบกับต้นทุนหรือประโยชน์ที่เป็นตัวเงินด้วยแล้ว จะต้องมีการปรับค่าออกมาให้อยู่ในรูปของ ตัวเงินโดยการแปลงตัวเลขผ่านผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น การแปลงอัตราการเจ็บป่วย ผ่านค่าเสียโอกาสในการทำงานจากการลาป่วยซึ่งสะท้อนเป็นตัวเงินผ่านค่าจ้างหรือเงินเดือนที่สูญเสีย ไปนอกเหนือจากค่ารักษาพยาบาลที่ถือเป็นต้นทุนที่เป็นตัวเงินอยู่แล้ว เป็นต้น

2.2) ผลกระทบทางที่ไม่ได้แสดงออกมาเป็นตัวเลขใดโดยตรง และประเมิน มูลค่าเป็นตัวเงินได้ยาก เช่น ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว และความภูมิใจในแหล่งโบราณสถาน เป็นต้น ผลกระทบประเภทนี้ อาจมีทั้งที่สามารถแปลงเป็นตัวเงินได้ง่ายและยาก ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพ ข้อสมมติ และวิจารณ์ญาณของผู้ประเมิน ผลกระทบประเภทนี้ เช่น ความอบอุ่นของ ครอบครัว ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว และความภูมิใจในแหล่งโบราณสถาน ซึ่งสามารถ ประเมินมูลค่าได้โดยใช้หลักการทางเศรษฐมิติหลายๆ วิธีในการประเมินมูลค่าตามความเหมาะสม เช่น Hedonic Pricing, Travel Cost Method และการศึกษาความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay) หรือ ความเต็มใจที่จะยอมรับเงินชดเชย (Willingness to Accept) โดยการสัมภาษณ์ ประชาชนโดยตรง (Contingent Valuation Method: CVM) เป็นต้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศไทย, 2543)

3) ผลกระทบที่กระทบต่ออุปสงค์และอุปทานของสินค้าและบริการในตลาดอย่างชัดเจน
การประเมินผลกระทบแบบนี้ จะใช้วิธีการคำนวณมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจ (Economic Surplus) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนเกินผู้ผลิต (Producer Surplus) และส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer Surplus) โดยการคำนวณส่วนเกินทางเศรษฐกิจจะอ้างอิงหลักการของอุปสงค์และอุปทาน ที่แสดงความสัมพันธ์ของราคาและปริมาณของสินค้าที่คำนึงถึง ได้แก่ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

รวมทั้งบริการการท่องเที่ยว ซึ่งมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจดังกล่าว จะสะท้อนถึงสวัสดิการสังคม (Social Welfare) ตามหลักเศรษฐศาสตร์นั่นเอง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543 และ สถาบันคลังสมองของชาติ, 2553)

ข้อดี ของการประเมินผลกระทบในลักษณะนี้คือการคำนึงถึงผลกระทบ ทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริโภค ผู้ผลิต (ทั้งสินค้าและ บริการ) รวมไปถึงฝ่ายภาครัฐ (กรณีที่รัฐเข้ามามีบทบาท เช่น การเก็บภาษีและให้เงินอุดหนุน) ทำให้ ได้ภาพของผลกระทบที่สมจริงและมีความเป็นธรรมยิ่งขึ้น เช่น การลดต้นทุนในการผลิตหรือให้บริการ การท่องเที่ยว นอกจากจะทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการได้กำไรมากขึ้นแล้ว ในแง่ของผู้บริโภคยัง เผชิญกับราคาหรือค่าบริการท่องเที่ยวที่ถูกลงอีกด้วย (หากกลไกตลาดทำงานได้อย่างสมบูรณ์) ซึ่งทำให้ การบริโภคบริการท่องเที่ยวสูงขึ้นตามกฎของอุปสงค์ สะท้อนให้เห็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง จุดเด่นอีกประการของการวิเคราะห์ในลักษณะนี้คือ ผลกระทบที่ได้จะอยู่ในรูปตัวเงินอยู่แล้ว โดยที่ผลกระทบเล็กน้อยที่เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน จะถูกนับรวมไว้ในการวิเคราะห์ทั้งหมดด้วยแล้ว ทำให้ไม่ต้องทำการศึกษาหรือประเมินมูลค่าผลกระทบแยกทีละรายการตามการวิเคราะห์ในข้อ 1.1 และ 1.2

ข้อจำกัด ของการประเมินผลกระทบแบบนี้คือต้องอาศัยประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ และการตัดสินใจที่ละเอียดและรัดกุมในการวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทาน เพื่อให้ สามารถวิเคราะห์ปริมาณ และราคาที่ถูกต้องในเส้นอุปสงค์และอุปทานได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ภาพของอุปสงค์และอุปทานจะเป็นการสะท้อนสิ่งที่ภาคเอกชน (ทั้งส่งผู้บริโภค เช่น นักท่องเที่ยวและ ส่งผู้ผลิต เช่น ผู้ประกอบการ) มองเห็นจริง ทำให้การวิเคราะห์อาจมองข้ามผลกระทบทางอ้อมอื่น ๆ (Externality) ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น (กรณีผลกระทบทางอ้อมในทางลบ) ทำให้ต้นทุน และราคาที่ตำแหน่งที่ผู้บริโภคและภาคเอกชนต้องการต่ำเกินไปจริง เนื่องจากยังไม่ได้ คำนึงถึงต้นทุนมลพิษดังกล่าว ส่งผลให้ปริมาณความต้องการในสินค้าและบริการสูงเกินไป และยังทำให้ปริมาณการผลิตซึ่งจะสะท้อนปริมาณมลพิษที่เกิดขึ้นมีค่ามากกว่าที่ควรจะเป็น (Over production) ในทางตรงข้าม หากมีการจัดสวนดอกไม้บนนาพันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่นอกจาก ความสดชื่นสวยงามในทัศนียภาพที่นักท่องเที่ยวต้องแลกกับเงินและต้นทุนที่ผู้ประกอบการลงทุนไป แล้วนั้น ยังก่อให้เกิดความสมดุลทางระบบนิเวศวิทยาระหว่างพืชและแมลง (กรณีผลกระทบทางอ้อม ในด้านบวก) กรณีนี้จะทำให้ต้นทุนและราคาที่ตำแหน่งที่ผู้บริโภคต้องการสูงเกินไปจริง เนื่องจากยัง ไม่ได้หักผลประโยชน์ต่อสังคมดังกล่าวออกจากรายการต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง ส่งผลให้ปริมาณความต้องการในสินค้าและบริการต่ำเกินไปและยังทำให้ปริมาณการผลิตที่เกิดขึ้นมีค่าต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (Under production) จากผลของผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้น ทำให้ถึงแม้ผู้วิจัยจะทำการแยกการ ประเมินมูลค่าของมลพิษตามข้อ 1.2 แต่การวิเคราะห์ผลกระทบจากอุปสงค์และอุปทาน จะได้ ส่วนเกินของมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ไม่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม หากสังคมมีการคำนึงผลกระทบทางอ้อมและภาครัฐได้เข้าทำการแทรกแซง เพื่อให้ผลกระทบดังกล่าวถูกสะท้อนออกมาให้ภาคเอกชนมองเห็น เช่น การจัดเก็บภาษี การออกกฎควบคุม การเก็บค่าธรรมเนียม หรือการให้เงินสนับสนุนผู้ประกอบการ ก็จะทำให้ ภาคเอกชนมองเห็นภาพสะท้อนของกลไกการตลาดที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งการประเมินมูลค่าส่วนเกิน ทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมโดยรวม ก็มีความถูกต้องและเป็นธรรมมากขึ้นเช่นกัน ในกรณีนี้ การวิเคราะห์ผลกระทบจะต้องคำนึงถึงส่วนเกินของรัฐบาล อันได้แก่ เงินภาษี และเงินอุดหนุน ที่เกิดขึ้นจริงด้วย

ข้อจำกัดอีกประการของการประเมินผลกระทบแบบนี้คือ กรณีที่สินค้าและ บริการเป็นประเภทสินค้าสาธารณะ (Public Goods) เช่น การใช้บริการสวนสาธารณะหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่มีค่าธรรมเนียมค่าใช้จ่ายโดยตรง หรือหากมีการสำรวจ สอบถามความต้องการใช้บริการ ก็จะได้ข้อมูลที่แท้จริง อันเนื่องมาจากผู้บริโภคเกรงว่าหากตอบความต้องการที่แท้จริง จะทำให้ ตนเองต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมสูง กรณีนี้จะทำให้กลไกตลาดหรือกลไกราคาทำงานได้ ผิดพลาด ทำให้ไม่สามารถทำการวิเคราะห์ส่วนเกินเศรษฐกิจผ่านวิธีการของอุปสงค์และอุปทานได้ โดยตรง

4) ผลกระทบอื่น ๆ ที่ประเมินมูลค่าได้ลำบาก หรือ ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร เช่น ความร่วมมือร่วมใจ การปลูกฝังจริยธรรม หรือ การคาดการณ์ว่าราคาที่ดินจะสูงขึ้น เป็นต้น ผลกระทบประเภทนี้อาจไม่ได้อยู่ในรายการผลกระทบที่จะประเมินมูลค่า แต่จะถูกระบุไว้ในรายงานเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบที่อาจเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและวางแผนงานวิจัยในขั้นต่อไป

ขั้นตอนในการประเมินมูลค่าผลกระทบจากงานวิจัย

- 1) จัดกลุ่มของผลกระทบที่เกิดขึ้นตามความเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกัน
- 2) ในแต่ละกลุ่มความเชื่อมโยง ให้จัดประเภทของผลกระทบเป็นแบบ ตัวเลขที่เป็นตัวเงิน ตัวเลขที่ไม่ใช่ตัวเงิน และผลกระทบอื่นๆ ที่ไม่ใช่ตัวเลข
- 3) ทำการวิเคราะห์ส่วนเกินทางเศรษฐกิจในกลุ่ม(มของผลกระทบที่อยู่61นเงื่อนไขที่ สามารถประเมินผ่านอุปสงค์และอุปทานได้
- 4) คัดเลือกผลกระทบที่เหลืออื่นๆ ที่จะนำมาทำการประเมินมูลค่าแยกทีละผลกระทบ โดยวิธีที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม
- 5) รายงานผลการวิเคราะห์ในเชิงมูลค่ารวม และแยกมิติทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการรายงานผลกระทบอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาประเมิน มูลค่าเป็นตัวเงิน

ข้อควรระวังในการประเมินมูลค่าผลกระทบจากงานวิจัย

- 1) การประเมินเป็นการประเมินมูลค่าจากการนำงานวิจัยไปใช้ ทั้งผลกระทบที่ เกิดขึ้นจริง และผลกระทบที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งคนละกรณีกับผลกระทบของการ ท่องเที่ยว เนื่องจากบางครั้งผลกระทบของการท่องเที่ยวบางอย่าง เกิดขึ้นโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยหรือ การนำงานวิจัยไปใช้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การประเมินผลกระทบจะเป็นการเปรียบเทียบ การ มี - ไม่มี

นางานวิจัยไปใช้ (With - Without) ไม่ใช่ ก่อน - หลัง (Before - After) การนำ งานวิจัยไปใช้ เนื่องจากบางครั้งการเปรียบเทียบก่อนและหลังการนำงานวิจัยไปใช้ จะได้ผลประโยชน์ หรือเกิดต้นทุนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่แล้วถึงแม้จะไม่มีงานวิจัยไปใช้ก็ตาม (เยาวเรศ ทับพันธุ์, 2543) ยกตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่เกิดขึ้นจากแผนพัฒนาของภาครัฐ ซึ่งหากในช่วงเวลาดังกล่าว ได้เกิดงานวิจัยขึ้นหนึ่งชิ้น โดยที่ได้ นำไปใช้จริง กรณีนี้อาจทำให้ดูเหมือนว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวมีค่าสูงขึ้นจากการนำ งานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ทั้งที่จริงเป็นผลจากแผนจากการดำเนินงานของภาครัฐดังกล่าว หรือหากเป็น ผลจากการวิจัยด้วยแล้ว ก็ไม่ใช่ตัวเลขรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริง

2) การประเมินต้องระวังปัญหาการนับซ้ำ (Double Counting) ทั้งนี้พบว่า การ แจกแจงผลกระทบในเบื้องต้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม นั้น จะมี ผลกระทบบางรายการที่เชื่อมโยงเป็นเหตุผลกันอยู่ ผลประโยชน์ทางด้านหนึ่งอาจก่อให้เกิดต้นทุนใน อีกด้านหนึ่ง หรือแม้แต่ ผลประโยชน์รายการนี้ จะทำให้เกิดผลประโยชน์ในรายการนั้น เป็นต้น ทำให้ มูลค่าผลกระทบไม่สามารถนำมารวมกันได้ทั้งหมด เพราะจะทำให้ผลรวมมูลคามีค่าสูงเกินจริง (Overestimate) ดังนั้นก่อนทำการประมาณมูลค่าผลกระทบ จะต้องระมัดระวังในการจัดกลุ่ม และ เชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผลของผลกระทบแต่ละประเภท เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงตัวอย่างผลกระทบของงานวิจัยในมิติต่าง ๆ

มิติของผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ	-เพิ่มรายได้ชุมชน -ลดต้นทุนของชุมชนและผู้ประกอบการ -เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ	-ต้นทุนที่เป็นตัวเงินของผู้ประกอบการสูงขึ้น -ชุมชน/ท้องถิ่นสูญเสียรายได้ -เงินทุนวิจัย เงินสนับสนุนต่าง ๆ
ผลกระทบทางด้านสังคม/ชุมชน/วัฒนธรรม	-อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น -ส่งเสริมสุขภาพและสุขอนามัยที่ดี -ส่งเสริมจริยธรรม ศาสนา -ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและก้าวสู่ความเป็นสากล	-ก่อให้เกิดความสูญหายของประเพณี -วัฒนธรรมอันดีหรือไม่ -ลดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ผลกระทบทางด้าน สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว	- การบริการทางการท่องเที่ยว - การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว - ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับ นักท่องเที่ยว	- ความเสื่อมโทรมของแหล่ง ท่องเที่ยว - ความไม่เพียงพอในการ รองรับนักท่องเที่ยว
---	---	--

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication)

ชลลดา กิจรีนภิรมย์สุข (2548) กล่าวว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง แนวคิดที่มุ่งเน้นให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม โดยผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการ ระดมความคิด การแลกเปลี่ยน การตัดสินใจ การวางแผน และการทำงานร่วมกัน อีกทั้งยังมีการ ตรวจสอบ หรือ ประเมินผลการดำเนินการเพื่อทำให้เกิดการพัฒนา หรือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดี ขึ้นภายในชุมชน ซึ่ง กาญจนา แก้วเทพ (2543) ได้แบ่งระดับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 ระดับ ดังนี้ 1.การมีส่วนร่วมในประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2559 คณะนิเทศศาสตร์และ นวัตกรรมจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (1 ก.ค. 2559) ฐานะผู้รับสาร / ผู้ใช้สาร 2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง / ผู้ผลิต / ผู้ร่วมผลิต / ผู้ร่วมแสดง ร-การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบาย นอกจากนี้ยังได้อธิบายคุณลักษณะกระบวนการสื่อสารในแต่ละรูปแบบไว้ ได้แก่ 1. การสื่อสารจำแนกตามทิศทางการสื่อสาร 2.การสื่อสารจำแนกตามการไหลของ ข่าวสาร 3.การ สื่อสารจำแนกตามระดับกิจกรรมทางการสื่อสาร 4.การสื่อสารจำแนกตามลักษณะการใช้งาน 5.การสื่อสารจำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์

ปัจจุบันสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์มีมากมายหลายประเภท ทำหน้าที่ในการเป็น ช่องทางเพื่อการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูล และโน้มน้าวชักจูงใจด้วยเนื้อหาที่น่าสนใจผู้รับข้อมูลนั้น เกิดทัศนคติตามที่ต้องการ ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สิ่งสำคัญ ควรมองว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายใด มีวัตถุประสงค์หลักในการสื่อสารเพื่ออะไร เพื่อที่จะได้เลือกใช้สื่อให้ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการสื่อสารนั้นๆ

1) การเลือกสื่อ และประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ และการรับทราบข้อดีและข้อเสีย ของสื่อแต่ละประเภทจึงมีส่วนสำคัญ ที่จะทำให้การสื่อสารครั้งนั้นประสบความสำเร็จ โดยมี รายละเอียดดังนี้การเลือกสื่อ และประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์

สื่อ (media) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากเป็นส่วนประกอบที่เป็นช่องทาง (channel) ในกระบวนการสื่อสาร ที่จะนำสาร (message) ซึ่งก็คือข้อความประชาสัมพันธ์ที่ผู้ส่งสาร (sender) ซึ่งก็คือเจ้าของผลิตภัณฑ์หรือองค์กร ได้วางแผนและผลิตขึ้นงานประชาสัมพันธ์ขึ้นมา เพื่อที่จะส่งไปป้อนใจผู้รับสาร (receiver) ซึ่งก็คือผู้บริโภค ให้เกิดพฤติกรรมอย่าง

หนึ่งอย่างใดตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น การเลือกใช้สื่อ จึงมีความสำคัญต่อการที่ผู้บริโภคได้รับประชาสัมพันธ์ ไม่ว่าแนวความคิดของการประชาสัมพันธ์นั้นจะดีหรือน่าสนใจอย่างไร ถูกสร้างขึ้นด้วยงบประมาณมากมายเพียงใด แต่หากเลือกสื่อที่ไม่เหมาะสม ประชาสัมพันธ์นั้นไปไม่ถึงผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย ก็เท่ากับว่างานประชาสัมพันธ์นั้นไม่ได้เกิดขึ้น และล้มเหลวในการสื่อสาร

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์นั้นมีหลายประเภท โดยอาจแบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆคือ

1) สื่อแบบดั้งเดิม (Traditional Media) คือสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นมาก่อนสื่อที่เรียกว่า “สื่อใหม่” ซึ่งเป็นสื่อที่ผู้บริโภคส่วนมากคุ้นเคยและใช้กันมากที่สุด ดังนั้นก็จะมีโอกาสเห็นข้อความประชาสัมพันธ์มากที่สุดด้วย ซึ่งก็คือ หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วิทยุ, โทรทัศน์ และสื่อนอกสถานที่

2) สื่อดิจิทัล (Digital Media) เกิดขึ้นมาพร้อมกับการขยายตัวของสื่อในรูปแบบดิจิทัล เริ่มจากสื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ บล็อก เว็บบอร์ด ไปจนถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) จนเมื่อเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า สื่อดิจิทัลจึงได้ขยายตัวออกมาหลากหลายรูปแบบที่ได้รับความนิยมและมีอิทธิพลอย่างสูง นั่นคือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งมีหลายช่องทางเครือข่าย (platform) เช่น Facebook, Line, YouTube, Twitter, Instagram และอื่นๆ

2) ข้อดีและข้อเสียของสื่อแต่ละประเภท

2.1) สื่อโทรทัศน์

ข้อดีของสื่อโทรทัศน์

(1) มีอัตราการครอบคลุมและเข้าถึงสูง: ข้อดีที่สำคัญที่สุดของสื่อโทรทัศน์ ที่ทำให้ผู้ทำการประชาสัมพันธ์มองข้ามข้อเสียอื่นๆก็คือ โทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนโดยรวมได้จำนวนมากที่สุด เนื่องจากมีรายการต่างๆที่ผู้ชมให้ความสนใจติดตามชมเป็นจำนวนมาก เช่นรายการข่าว ละคร การถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาและการประกวดต่างๆ เป็นต้น

(2) มีโอกาสในการสร้างสรรค์เนื้อหา: ข้อได้เปรียบที่ชัดเจนที่สุดของสื่อโทรทัศน์คือความสามารถในการสื่อสารด้วยภาพและเสียง ทำให้มีโอกาสรสร้างสรรคเนื้อหาที่น่าสนใจที่ก่อให้เกิดกระแส สร้างผลกระทบในแง่การจดจำ หรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมได้

(3) ราคาต่อการเข้าถึงผู้บริโภคต่อคนต่ำ: เนื่องจากสื่อโทรทัศน์สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมทั่วประเทศได้ในการสื่อสารแต่ละครั้ง ดังนั้นแม้ราคาค่าสื่อจะสูง แต่เมื่อเทียบกับกันแล้ว ยังถือว่าค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงต่อผู้ชมแต่ละคนต่ำกว่าสื่ออื่นๆ

ข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์

(1) ราคาค่าสื่อโดยรวมสูง: ปัญหาใหญ่ของผู้ทำการสื่อสารที่ต้องการลงโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์คือค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าสื่ออื่นๆ มาก แม้ว่าค่าใช้จ่ายต่อกลุ่มเป้าหมายหนึ่งคนจะต่ำกว่าสื่ออื่น แต่ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดมักจะสูงกว่าสื่ออื่นๆ เช่นกัน ทำให้สื่อเหมาะสมกับสินค้าสำหรับผู้บริโภคทั่วไปที่ผลิตโดยบริษัทขนาดใหญ่ แต่อาจไม่คุ้มค่าสำหรับสินค้าขนาดเล็ก หรือสินค้าสำหรับกลุ่มเฉพาะ

(2) ภาพและข้อความผ่านไปอย่างรวดเร็ว: แม้ว่าการสื่อสารในโทรทัศน์จะมีทั้งภาพและเสียง แต่ทั้งภาพและเสียงนั้นมีระยะเวลาในการชมและฟังจำกัด โดยเฉพาะการลงโฆษณา เมื่อเนื้อหาผ่านไปแล้ว ก็ไม่สามารถย้อนกลับมาฟังได้อีก ไม่เหมือนเนื้อหาในสื่อหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารที่ ผู้อ่านสามารถค่อยๆ ใช้เวลาคิดถึงข้อความ และย้อนกลับมาอ่านอีกได้ ดังนั้นแม้จะสามารถสร้างผลกระทบได้ แต่ในความเป็นจริง มีน้อยชิ้นที่จะประสบความสำเร็จได้

(3) เจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้ไม่ دقيق: ปัญหาอีกข้อของสื่อโทรทัศน์คือ ไม่สามารถเลือกผู้ชมเฉพาะกลุ่มได้ دقيق เนื่องจากรายการที่ได้รับความนิยมส่วนใหญ่ เป็นรายการสำหรับผู้ชมทั่วไป เช่น ข่าว ละคร ทำให้เจาะจงสื่อสารกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ไม่ دقيق

(4) ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์: ผู้ชมมักมีทัศนคติ ที่ไม่ดีต่อการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ มากกว่าในสื่ออื่นๆ โดยเห็นว่ามีขัดจังหวะ รายการที่กำลังติดตามโดยที่ผู้ชมไม่สามารถหลบเลี่ยงได้ ไม่เหมือนกับในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถเปิดข้าม ไปได้ ทำให้ไม่รู้สึกเหมือนถูกบังคับให้ชม ดังนั้นเมื่อมีการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ ผู้ชมก็มักจะ เปลี่ยนช่อง หรือเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอย่างอื่นแทน

(5) มีความแออัดยัดเยียดของเนื้อหา: เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นที่นิยมของผู้ชม รายการต่างๆ จึงมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์แน่นแทบทุกช่วงเวลา ก่อให้เกิดความ “รก” ที่อาจทำให้ผู้ชมรู้สึก เบื่อหน่ายต่อเนื้อหาทางโทรทัศน์ได้

2.2) สื่อวิทยุ

ข้อดีของสื่อวิทยุ

ราคาไม่สูง: สื่อวิทยุมักจะเป็นสื่อที่มีความคุ้มค่ามากกว่าสื่ออื่นๆ ในแง่ของค่าใช้จ่าย โดยรวม เนื่องจากราคาค่าออกอากาศและค่าผลิตไม่สูง

(1) การเข้าถึงและความถี่: สื่อวิทยุนับว่าสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้กว้างขวาง ทั้งในบ้าน นอกบ้าน ที่ทำงานในรถ และแม้แต่เวลาทำกิจกรรมอื่น เช่น ทำงานทำอาหารออกกำลังกาย และเนื่องจากค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงของสื่อวิทยุ ทำให้ผู้ลงโฆษณาประชาสัมพันธ์สามารถลงเนื้อหาได้ซ้ำๆ เพื่อเพิ่มความถี่ ปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สามารถฟังวิทยุได้จากโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเครื่องเล่นเพลงแบบพกพา เพิ่มโอกาสในการรับฟังวิทยุให้มากขึ้นด้วย

(2) สามารถเจาะกลุ่มผู้ฟังได้ดี: สื่อวิทยุสามารถเลือกเจาะกลุ่มผู้ฟังได้หลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ฟังที่แบ่งตามเพศ วัย อาชีพ ความสนใจ ภูมิสำเนา เช่น เพลงสำหรับวัยรุ่น เพลงต่างประเทศ เพลงลูกทุ่ง เพลงคลาสสิก รายการข่าว รายการกีฬา รายการเกี่ยวกับหุ้น จราจร สุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ รายการในคลื่น FM และ AM ก็ยังแบ่งกลุ่มผู้ฟังอย่างชัดเจนเช่นกัน

(3) ความยืดหยุ่นและความสดใหม่ของการนำเสนอ: สื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากไม่ต้องใช้เวลาของนาน กล่าวคือรายการส่วนใหญ่ สามารถรองรับข้อความประชาสัมพันธ์ได้ จนถึงใกล้เวลาออกอากาศจริง ดังนั้นจึงสามารถประกาศข่าวหรือข้อมูลล่าสุดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการตลาดในขณะนั้น

ข้อจำกัดของสื่อวิทยุ

(1) ผู้ฟังไม่ค่อยสนใจฟัง: แม้ว่าวิทยุจะเข้าถึงผู้ฟังอย่างกว้างขวาง แต่ในการรับฟังของกลุ่มเป้าหมายนั้น มักจะเป็นไปอย่างไม่ตั้งใจนัก เนื่องจากมักจะฟังระหว่างทำสิ่งอื่นไปด้วยที่ต้องใช้

(2) สมาธิในการทำ เช่น ขับรถหรือทำงาน แต่เปิดวิทยุเพื่อไม่ให้เงียบเกินไป และผู้ฟังในรถ หรือผู้ฟังเครื่อง เล่นวิทยุเคลื่อนที่ ก็อาจจะเปลี่ยนคลื่นทันทีเมื่อมีข้อความโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์

(3) มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์เนื้อหา: แม้ว่าสื่อวิทยุจะมีศักยภาพในการสร้างจินตนาการให้ผู้ฟังได้ เนื่องจากผู้ฟังต้องคิดภาพตามไปด้วย แต่การสร้างให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากเป็นสื่อที่ไม่มีภาพ และผู้ฟังไม่ตั้งใจฟัง การติดตามข้อความจึงมักจะไม่มีเกิดขึ้น ดังนั้นข้อความ ในวิทยุจึงมักจะใช้ข้อความง่ายๆ ไม่ซับซ้อน หรือใช้เพลง และใช้วิธีการลงเนื้อหาซ้ำๆ ซึ่งอาจทำให้ ผู้ฟังเกิดความรำคาญ และหมุนคลื่นหนีเนื้อหาที่ไม่สร้างสรรค์ได้

(4) ข้อความผ่านไปอย่างรวดเร็ว: ข้อความโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางวิทยุส่วนมากเป็นข้อความสั้นๆ ทำให้ผู้ที่ไม่ได้ตั้งใจฟังไม่ได้รับฟังข้อความนั้น และย้อนกลับมาฟังไม่ได้อีก ทางแก้ไขก็คือการต้องลงเนื้อหานั้นซ้ำๆอีกหลายครั้ง ซึ่งก็อาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายได้

(5) กลุ่มเป้าหมายไม่รวมกลุ่มกัน: แม้ว่าวิทยุจะสามารถเจาะจงกลุ่มผู้ฟังได้อย่างดี แต่ด้วยความที่มีรายการที่คล้ายกันเป็นจำนวนมาก เช่น รายการเพลง รายการข่าว ทำให้ผู้ฟังไม่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนอยู่กับสถานีใดสถานีหนึ่ง ผู้ฟังสถานีหนึ่งจึงเป็นเพียงส่วนน้อยของกลุ่มผู้ฟังทั้งหมด

2.3) สื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร

ข้อดีของหนังสือพิมพ์

(1) เจาะจงภูมิศาสตร์ได้ดี: หนังสือพิมพ์เจาะจง เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในภูมิภาคต่างๆได้ดี รวมทั้งครอบคลุมทั่วประเทศด้วย

(2) ให้ความรู้สึกสดใหม่: เนื่องจากไม่ต้องเสียเวลาในผลิตเนื้อหาหรือการจองพื้นที่นาน หนังสือพิมพ์รายวันจะให้ความรู้สึกของความสดใหม่ ทันเหตุการณ์วันต่อวัน จึงเหมาะกับสินค้าและบริการที่ต้องการความรู้สึกรวดเร็วกว่าสดใหม่ ทันสมัยล่าสุด เช่น สินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาบ่อยๆ เช่น

อาหารสด สินค้าที่มีการส่งเสริมการขายรูปแบบต่างๆ เช่นรถยนต์ บัตรเครดิต สินค้าประเภทอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ และโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ

(3) มีความน่าเชื่อถือ: สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ให้ความรู้สึกล่าเชื่อถือและจริงจังกว่าสื่อแบบอื่นๆ จึงมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการนำเสนอในหนังสือพิมพ์น่าเชื่อถือไปด้วย

(4) ผู้อ่านตั้งใจอ่าน: ผู้อ่านหนังสือพิมพ์โดยทั่วไปจะตั้งใจอ่านเพื่อรับทราบข้อมูล และประกอบกับผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนมากจะเป็นผู้มีอายุ การศึกษา และรายได้สูง จึงเหมาะกับสินค้าที่ต้องใช้ข้อมูลประกอบในการพิจารณาเลือกซื้อ

(5) ราคาต่ำสุด: ราคาถูกกว่าสื่ออื่นๆ หลายประเภทในแง่ของค่าลงสื่อและค่าผลิต เนื่องจาก ไม่ต้องการคุณภาพในแง่ของภาพมากนัก

(6) มีความยืดหยุ่น: หนังสือพิมพ์มีความยืดหยุ่นสำหรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ทั้งในการผลิตเนื้อหาที่ไม่ใช้เวลาในการคิดและการผลิตสูง และไม่ต้องเสียเวลาจองนาน (โดยมากล่วงหน้าอย่างน้อย 24 ชั่วโมง) ดังนั้นจึงสามารถระบุหรือเพิ่มข้อความที่เป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านมา และความยืดหยุ่นอีกประการหนึ่งคือ สามารถเลือกลงเนื้อหาได้หลายขนาด หลายรูปแบบ สามารถเลือกใช้สีหรือขาวดำ หรือลงหน้าแทรกต่างๆ ทำให้มีทางเลือกที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอารมณ์ของเนื้อหา

ข้อจำกัดของหนังสือพิมพ์

(1) เจาะกลุ่มเป้าหมายได้จำกัด: แม้ว่าหนังสือพิมพ์จะสามารถเจาะกลุ่มภูมิภาคได้ดี แต่การเจาะกลุ่มย่อยภายในภูมิภาค เช่นกลุ่มแยกตามเพศ อายุ อาชีพ ยังคงทำได้จำกัด ยกเว้นหนังสือพิมพ์เฉพาะทาง เช่นหนังสือพิมพ์กีฬา หนังสือพิมพ์ธุรกิจ ซึ่งก็มีผู้อ่านในวงจำกัด

(2) มีข้อจำกัดทางการสร้างสรรค์: แม้ว่าในหนังสือพิมพ์จะจัดวางเนื้อหาได้หลายรูปแบบหลายขนาด แต่เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ก็ยังมีข้อจำกัดในแง่ของการสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นสื่อที่ไม่มีเสียง ภาพก็อาจจะไม่มีสี หรือสีไม่สวยงาม ทำให้ทำให้ภาพน่าสนใจได้ยาก ต้องใช้ความน่าสนใจจากข้อความเป็นตัวดึงดูด ซึ่งทำได้ยากกว่า

(3) มีความแออัดยัดเยียดของเนื้อหา: จำนวนเนื้อหาโฆษณาประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์มีเป็นจำนวนมาก และนอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ยังมีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ ทำให้โดยมากแล้วออกมาในรูปแบบและเนื้อหาเหมือนกัน คือเน้นการบอกข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา รวมทั้งการประกาศข้อมูลการส่งเสริมการขาย ซึ่งออกมาคล้ายรูปแบบข่าวหรือข่าวประชาสัมพันธ์ในส่วนอื่นๆ ของหนังสือพิมพ์

(4) มีอายุสั้น: เนื้อหาในหนังสือพิมพ์มีอายุเท่ากับรอบการพิมพ์ เช่นหนึ่งวัน สามวัน จึงมีอายุสั้นกว่าสื่อที่มีรอบการพิมพ์ยาวกว่า คือนิตยสาร และสื่อบายต่างๆ นอกจากนั้น ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ จะอ่านรอบเดียว โดยไม่กลับมาอ่านซ้ำเหมือนนิตยสาร

ข้อดีของสื่อนิตยสาร

(1) เจาะจงผู้อ่านได้ดี: นิตยสารเป็นสื่อที่สามารถเจาะจงผู้อ่านได้ดีกว่าสื่อประเภทอื่น อาจยกเว้นเพียงสื่อไปรษณีย์ขายตรง (direct mail) ที่เจาะจงได้ดีกว่า โดยนิตยสารอาจมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจงได้ทั้งทาง ประชากร เช่น เพศ (เช่นนิตยสารสำหรับผู้หญิงหรือผู้ชาย) อายุ (เช่น นิตยสารของเด็กหรือผู้สูงอายุ) อาชีพ (เช่นนิตยสารสำหรับนักธุรกิจ นักเรียน แม่บ้าน) ภูมิลาเนา (นิตยสารของภูมิภาค จังหวัด หรือแม้แต่อำเภอ หมู่บ้าน) และทางรูปแบบการดำเนินชีวิตและทางความสนใจเฉพาะด้าน (lifestyle & special interests) เช่น ท่องเที่ยว กีฬา รถยนต์ สัตว์เลี้ยง ตกแต่งบ้าน แม่และเด็ก การ์ตูน สรปข่าว

(2) ผู้อ่านมีความสนใจ: ผู้อ่านนิตยสารส่วนใหญ่ จะเป็นผู้ที่สนใจในเรื่องนั้นๆอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะสนใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น

(3) มีโอกาสในสร้างสรรค์เนื้อหา: ผู้สร้างสรรค์งาน มีทางเลือกในการผลิตเนื้อหาเพื่อลงในนิตยสารมากมายหลายแบบ เนื่องจากสามารถลงโฆษณาและบทความประชาสัมพันธ์ได้หลายรูปแบบหลายขนาด ไม่ว่าจะเป็นครึ่งหน้า หน้าเดียว หน้าคู่ สลับหน้า เพิ่มใบแทรก หรืออื่นๆ และนิตยสารส่วนมากจะพิมพ์ด้วยสีสันทสวยงาม จึงสามารถใช้ลูกเล่นทางภาพหรือสีได้ง่าย และผู้อ่านส่วนใหญ่มีทั้ง

(4) ความสนใจและความรู้ในเนื้อหาของนิตยสารนั้น จึงสามารถใช้ลูกเล่นนำเสนอภาพหรือคำศัพท์เฉพาะ ทาง โดยไม่ต้องกังวลว่าผู้อ่านจะไม่เข้าใจที่มาที่ไป

(5) มีอายุในการนำเสนอยาว: ไม่แต่เพียงนิตยสารจะมีรอบการพิมพ์ที่ยาวกว่าหนังสือพิมพ์ คือ รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน แต่ผู้อ่านยังมีแนวโน้มที่จะเก็บนิตยสารเอาไว้ และกลับมาอ่านซ้ำ หรือขาย หรือนำไปให้ผู้อื่นอ่านต่อได้ในสถานที่ต่างๆที่ต้องใช้เวลาในการรอ เช่นห้องรับแขก ร้านทำผม คลินิก ร้านหมอฟัน ต่างมีนิตยสารที่อาจจะเก่าหลายเดือนหรือหลายปีวางอยู่ก็เป็นได้

ข้อจำกัดของสื่อนิตยสาร

(1) การเข้าถึงและความถี่จำกัด: เนื่องจากสื่อนิตยสารเป็นสื่อที่เจาะจงกลุ่มผู้อ่านโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงเข้าถึง (reach) กลุ่มผู้อ่านในวงกว้างได้จำกัด ยังเป็นเนื้อหาที่เจาะจงมากเท่าไร ยังมีอัตราการเข้าถึงรวมได้ต่ำมากขึ้น นอกจากนั้น การที่มีรอบการพิมพ์ยาว ทำให้อัตราความถี่มีจำกัดด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้วางแผนโฆษณาและประชาสัมพันธ์จำนวนมากจึงแก้ปัญหานี้ ด้วยการลงเนื้อหาในนิตยสารหลายฉบับที่มีกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน นอกจากนี้ ยอดจำหน่ายของสื่อนิตยสารในปัจจุบันยังมีจำนวนลดลงอย่างมาก

(2) มีความแออัดยัดเยียดของเนื้อหา: นิตยสารบางฉบับที่มีชื่อเสียง จะมีโฆษณาและบทความประชาสัมพันธ์เป็นจำนวนมาก บางครั้งอาจมากถึง 80% ทำให้เกิดการแออัดยัดเยียดของเนื้อหา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาในเรื่องคล้ายๆกัน เนื่องจากลงนิตยสารที่มีเนื้อหาเฉพาะทาง

2.4) สื่อดิจิทัล

ข้อดีของสื่อดิจิทัล

(1) สามารถเจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้ดี: สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่สามารถเลือกลงเนื้อหาได้อย่างเฉพาะเจาะจง ไม่ว่าจะเป็นการเจาะจงตามปัจจัยทางประชากรศาสตร์ (เช่น เพศ อายุ อาชีพ ฯลฯ) ทางจิตวิทยาและรูปแบบการดำเนินชีวิต (เช่น กีฬา แฟชั่น ข่าวสาร ฯลฯ) หรือทางภูมิศาสตร์ หรือแม้แต่ความสนใจเฉพาะด้าน ที่ไม่อาจหาได้จากสื่อหลักอื่นๆ เช่น เว็บไซต์บริการจัดงานแต่งงาน เว็บไซต์แฟนคลับต่างๆ เป็นต้น โดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ส่วนมากเป็นวัยรุ่นหรือวัยทำงาน มีรายได้และการศึกษาค่อนข้างสูง และอาศัยอยู่ในตัวเมือง

(2) ติดตามข้อมูลได้ดี: สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่สามารถติดตามและเก็บข้อมูลการใช้ของผู้เข้ามาเยี่ยมชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนับการการกดเข้าไปชมเนื้อหาหรือโฆษณาที่หน้าเว็บนั้นๆ ซึ่งสื่อทั่วไปไม่สามารถทำได้

(3) นำเสนอข้อมูลและเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ตลอดเวลา: เว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เปิดทำการตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดทุกวัน และยังสามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาได้ทันที หรือใช้เวลาสั้นมากทั้งในการผลิตและลงเนื้อหา ซึ่งเป็นข้อแตกต่างที่สำคัญจากสื่ออื่นๆ ที่การเปลี่ยนแปลงภาพหรือข้อความเนื้อหา ต้องใช้เวลาหลายสัปดาห์ทั้งในการผลิตและเผยแพร่

(4) สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภคได้: สื่อดิจิทัลมีข้อได้เปรียบอย่างมากที่สื่ออื่นๆ ทำไม่ได้ นั่นคือการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสินค้าที่ลงเนื้อหา เช่น การคลิกเพื่อไปสู่อีเมลขององค์กร หรือการเล่นเกม การกดเพื่อดูรูปลักษณะสินค้า และที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการสื่อสารทุกชั้น ก็คือการนำไปสู่การพฤติกรรม ซึ่งการสื่อสารในสื่อดิจิทัลสามารถใช้ลิงค์เพื่อเชื่อมโยงนำผู้ไปยังหน้าที่ทำการซื้อสินค้าได้ทันที ดังนั้นสื่อดิจิทัลจึงสามารถทำหน้าที่เปรียบเสมือนสื่อ ณ จุดขาย (point-of-purchase media) ได้ด้วย

(5) ราคาต่ำ: แม้ว่าราคาสื่อดิจิทัลจะอยู่ในระดับสูงกว่าสื่อวิทยุ แต่ถือว่าต่ำกว่าสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ คือโทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อขายตรง และค่าผลิตโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตหรือแม้กระทั่งการผลิตเว็บไซต์ถือว่าต่ำกว่าการผลิตสื่อทั่วไป

(6) มีคุณสมบัติของสื่ออื่นๆ: สื่อดิจิทัลถือว่าเป็นสื่อบูรณาการอย่างแท้จริง กล่าวคือสามารถรวมสื่อทุกรูปแบบในแผนงานเดียวกันได้ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์วิทยุ สิ่งพิมพ์ หรืออื่นๆ และในแต่ละสื่อ ก็สามารถระบุที่อยู่ของเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้รับสารสามารถไปเยี่ยมชม รับรู้รายละเอียดต่างๆ ในเวลาที่เหมาะสม และใช้เวลาเท่าที่ต้องการ

ข้อจำกัดของสื่อดิจิทัล

(1) ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาโฆษณาและประชาสัมพันธ์: ปัญหาสำคัญของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อดิจิทัล คือผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนมากมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจต่อข้อความโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เนื่องจากบดบังเนื้อหาที่ต้องการชม หรืออาจทำให้หน้าที่ต้องการ

ชมนั้นใช้เวลาโหลดยานขึ้น หรือหาทางปิดเนื้อหาไม่ได้ รวมทั้งในเว็บไซต์บางที่มีความยุ่งยากในการใช้ในการหาเนื้อหาที่ต้องการ ทำให้ผู้รับสารอาจไม่ยอมเข้ามาชมเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นอีก หรือไม่คลิกที่ข้อความโฆษณาประชาสัมพันธ์นั้น

(2) มีความแออัดยัดเยียดของเนื้อหา: ปัจจุบันมีเนื้อหาในช่องทางสื่อดิจิทัลเกิดขึ้นมากมาย และแต่ละช่องทางก็มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์มากมาย ทำให้ผู้บริโภคทั้งไม่พอใจในตัวสื่อดิจิทัลนั้นๆ และไม่สังเกตเห็นข้อความประชาสัมพันธ์ด้วย

(3) ถูกมองว่าเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว: การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อดิจิทัลอาจถูกมองว่าเป็นการรุกรานความเป็นส่วนตัว ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดี ไม่น่าเชื่อถือ ต่อสินค้านั้นได้

(4) จำนวนการเข้าถึงยังน้อย: สื่อดิจิทัลยังมีอัตราการเข้าถึงน้อย เมื่อเทียบกับสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากจำนวนผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ยังจำกัด (แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ) และความลำบากในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับผู้ไม่เคยชิน ทำให้ผู้ใช้กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มผู้ใช้อายุน้อย มีการศึกษาและฐานะปานกลางขึ้นไป และมีภูมิภำเนาในตัวเมือง

ทั้งนี้ในการเลือกใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยโครงการวิจัยด้าน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จะมีการคัดเลือกประเภท ของสื่อ และวางแผนการใช้สื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด โดยจะ นำเสนอในบทที่ 4 ต่อไป

2.1.6 การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 5 มิติ (สกสว.)

1) การใช้ประโยชน์มิตินโยบาย : ผลักดันองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น หรือระดับหน่วยงาน

2) การใช้ประโยชน์มิติสาธารณะ : ผลักดันองค์ความรู้จากงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ในวงกว้างเพื่อประโยชน์ของสังคม และประชาชนทั่วไป ให้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก รู้เท่าทัน การ เปลี่ยนแปลง

3) การใช้ประโยชน์มิติพาณิชย์ : ผลักดันนวัตกรรม เทคโนโลยีรวมทั้ง ผลิตภัณฑ์ใหม่ ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์

4) การใช้ประโยชน์มิติชุมชนและพื้นที่ : ผลักดันกระบวนการ วิธีการ องค์ความรู้อันเป็นผลกระทบที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นพื้นที่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์การขยายผลต่อชุมชนและท้องถิ่น

5) การใช้ประโยชน์มิติวิชาการ : ผลักดันองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในระดับนานาชาติระดับชาติเพื่อประโยชน์ด้านวิชาการ การเรียนรู้การเรียนการสอน ดังแผนภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 5 มิติ (สกว.)

2.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ดังนี้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว พบว่างานวิจัยด้านนี้โดยส่วนมากเป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ ร่วมกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) ใช้วิธีสังเกต (Observation) แบบมีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2) การสัมภาษณ์ (Interview) ทั้ง 2 วิธี คือ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) และ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) (ปานจิตร จินหิรัญ และ พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์ (2556)) โดยจะทำการศึกษาผลกระทบทางสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (อรรถพล บุญศิริ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ (2556)) อย่างไรก็ตามในงานวิจัยของ ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล (2558) ได้แบ่งผลกระทบออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านวัฒนธรรม 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแท้จริงแล้วก็เป็นการศึกษาผลกระทบ 3 ด้านหลัก แต่เพียงแยกผลกระทบด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมออกจากกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาเพิ่มขึ้น นอกจากการศึกษารายผลกระทบทางสังคม 3 ด้านนี้แล้ว งานวิจัยของ กมลสร ฐานวิเศษ และ มณีกัทร ไทเมฆ (2556) ได้เพิ่มการศึกษา ด้านที่ 4 ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับงานวิจัยที่เน้นไปที่การศึกษารายผลของนโยบายการท่องเที่ยว โดยงานศึกษานี้จะทำการศึกษาตามเครื่องมือการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลกระทบทางสังคม

นอกจากงานวิจัยที่เน้นการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แล้ว ยังมีงานวิจัยที่มีการใช้สถิติเข้ามาทดสอบสมมติฐานเพื่อให้เห็นผลกระทบทางสังคมในมุมที่ต่างไป ได้แก่ งานวิจัยของ ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล (2558) ที่ได้มีการใช้แบบสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับทักษะที่มีผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี ตลาดบ้านใหม่ ตลาดนครเนื่องเขต และตลาดบางคล้า ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบทางสังคมโดยมากจะให้ความสำคัญกับการศึกษาผลกระทบในเชิงจุลภาค ณ พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เนื่องจากแต่ละพื้นที่จะมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ดังนั้น สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งของผลงานวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษจะต้องครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ศึกษาและผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น งานวิจัยของ อรรถพล บุญศิริ และ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ (2556) ที่ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่รับผิดชอบที่มีภูมิสำเนา และ กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยว หรือ งานวิจัยของ ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล (2558) ได้ทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มประชาชน เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และ กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักท่องเที่ยว

การเกิดผลกระทบทางสังคมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม หรือ ด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีทั้งผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ โดย ปานจิตร จินหิรัญ และ พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2556) พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลในด้านบวก สำหรับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในปริมาณคงเดิม โดยด้านบวก ผู้คนในชุมชนได้รับข่าวสารเพิ่มขึ้น ระบบสาธารณูปโภคเพิ่มมากขึ้น การศึกษาของคนในชุมชนมากขึ้น แต่ด้านลบ ผู้คนในชุมชนเกาะพะงันมีความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น มีการรักษาประเพณีดั้งเดิมของชุมชนน้อยลง สำหรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมผลกระทบโดยรวมทำให้เกิดปริมาณขยะอยู่ในปริมาณมากขึ้น แต่ยังมีผลกระทบด้านบวก คือ การเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นนำไปสู่การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ซึ่งงานวิจัยของ ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล (2558) ได้แปลงค่าทัศนคติที่มีต่อผลกระทบออกมาเป็นตัวเลข พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบเชิงบวกระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ด้านวัฒนธรรม มีผลกระทบเชิงบวกระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ด้านสังคม มีผลกระทบระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 และด้านสิ่งแวดล้อม มีทัศนคติในเชิงลบระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

ตารางที่ 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปี	เครื่องมือ	ผลการศึกษา
การศึกษาผลกระทบทางสังคมรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว	อ.กมลสร ฐานวิเศษ ดร.มณี ภัทร์ ไทร เมฆ	2556	แบบพรรณนา วิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตาม รูปแบบการ วิเคราะห์ ผลกระทบทาง สังคม (SIA)	ผลกระทบ 4 ด้าน ได้แก่ <u>ด้านเศรษฐกิจ</u> 1) การจ้างงานภาคอุตสาหกรรมลดลง 2) คุณภาพและปริมาณของผลิตภัณฑ์ครัวเรือนหรือชุมชนไม่ทัดเทียมโรงงานอุตสาหกรรม 3) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำหรือราคาไม่แน่นอน 4) เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกต่อการลงทุน การค้าขาย <u>ด้านสังคม</u> 1) วิถีค่านิยมทำให้ครอบครัวปัจจุบันปรับเปลี่ยนบทบาทความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ทันสมัย 2) ปัญหาการให้บริการด้านสุขภาพ ไม่มีมาตรฐานและคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3) ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากปัญหาอาชญากรรมและมลพิษจากสิ่งแวดล้อม 4) ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการและการดูแลไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม

ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปี	เครื่องมือ	ผลการศึกษา
				5) ปัญหาความขัดแย้ง ข้อเรียกร้อง/ร้องเรียน ของประชาชนมีมากขึ้น <u>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> 1) ประชาชนขาดจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2) ปัญหามลพิษและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม คมนาคม การท่องเที่ยว การบริการ 3) ปัญหาแหล่งท่องเที่ยว แหล่งพักผ่อนตามที่สาธารณะไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ภูมิทัศน์ไม่สวยงาม 4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และเขตติดแม่น้ำตลิ่งพัง 5) แหล่งโบราณสถาน ศิลปกรรม มีสภาพเสื่อมโทรมจากภัยธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์ <u>ด้านการบริหารจัดการ</u> 1) ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ขาดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการบริหารจัดการ 3) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านสารสนเทศ

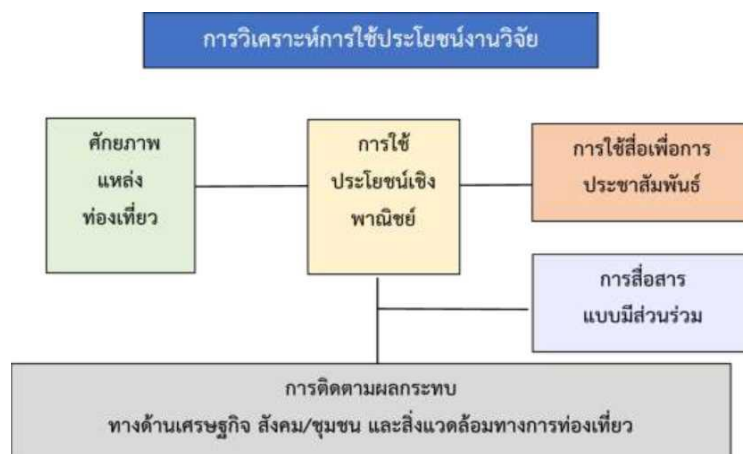
ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปี	เครื่องมือ	ผลการศึกษา
				4) ขาดการทำงานเป็นทีม 5) ไม่มีสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมในการทำ งานร่วมกันของภาครัฐและภาคประชาชน 6) เน้นการเสนอโครงการด้านการ ก่อสร้างและการจัดหาวัสดุ / ครุภัณฑ์ มากกว่าการให้องค์ความรู้ หรือการ บริหารจัดการ
ศึกษาผลกระทบ ของการท่องเที่ยว ต่อชุมชนชาวเกาะ พะงัน	ปานจิตร จินหิรัญ พิรสิทธิ์ คำนวณ ศิลป์	2556	แบบพรรณนา วิเคราะห์ (Descriptive Analysis)	ผลกระทบ 3 ด้าน ได้แก่ <u>ด้านเศรษฐกิจ</u> การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลในด้านบวก <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u> การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในปริมาณคงเดิม ด้านบวก ผู้คนในชุมชนได้รับข่าวสาร เพิ่มขึ้น ระบบสาธารณูปโภคเพิ่มมากขึ้น การศึกษาของคนในชุมชนมากขึ้น ด้านลบ ผู้คนในชุมชนเกาะพะงันมีความ เป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้น มี ความเห็นแก่ตัวมากขึ้น มีการรักษา ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนน้อยลง <u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> ผลกระทบโดยรวมทำให้เกิดปริมาณขยะ อยู่ในปริมาณมากขึ้น

ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปี	เครื่องมือ	ผลการศึกษา
				ด้านบวก การเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ด้านลบ สิ่งแวดล้อมเป็นมลพิษเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมตามไปด้วย
ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาที่มีต่อประชาชนในตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา	อรรถพล บุญศิริ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ	2556	แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)	ผลกระทบ 3 ด้าน ได้แก่ <u>ด้านเศรษฐกิจ</u> ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำลายธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งอาหาร แหล่งรายได้ของตนเอง และกระทบกับวิถีชีวิตเดิมของตนเองและครอบครัว <u>ด้านสังคม</u> พร้อมหน้าพร้อมตาความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในปัจจุบันลดลง <u>ด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม</u> การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของชุมชนกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น สิ่งแวดล้อมได้รับความเสียหาย มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น

ชื่องานวิจัย	ผู้วิจัย	ปี	เครื่องมือ	ผลการศึกษา
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามทัศนะของคนในชุมชนตลาดคลองสวนบ้านใหม่ นครเนื่องเขต และบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา	ลักษณะพรโรจน์พิทักษ์กุล	2558	แบบสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)	ผลกระทบ 4 ด้าน ได้แก่ <u>ด้านเศรษฐกิจ</u> มีผลกระทบเชิงบวกระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 พบว่า มีอาชีพที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นมากที่สุด <u>ด้านวัฒนธรรม</u> มีผลกระทบเชิงบวกระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 พบว่า การมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของชุมชนมากที่สุด <u>ด้านสังคม</u> มีผลกระทบระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด <u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> มีทัศนะในเชิงลบระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนะในด้านปริมาณขยะเพิ่มขึ้นมากที่สุด

ที่มา: จากการศึกษา

2.2 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ 2) เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media) 4) เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ และ 5) เพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560 โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึง การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.1.1 การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนตั้งแต่ปี 2555-2560 รวมจำนวน 223 แผนงาน โดยแบ่งเป็นปี 2555 จำนวน 39 แผนงานปี 2556 จำนวน 29 แผนงาน แผนงานปี 2557 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2558 จำนวน 22 แผนงาน แผนงานปี 2559 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2560 จำนวน 38 แผนงาน และแผนงานปี 2561 จำนวน 33 แผนงาน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แผนงานที่มีศักยภาพและได้รับคัดเลือกนำไปสู่การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่

- 1) แผนงานวิจัย เรื่อง การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในพื้นที่บริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ปี 2559 โดยมี ผศ.ดวงพร อ่อนหวาน เป็นผู้อำนวยการแผนงาน (ทุนวิจัยปี 2559)
- 2) แผนงานวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนปี 2556 โดยมี ผศ.ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร เป็นผู้อำนวยการแผนงาน (ทุนวิจัยปี 2556)

3.1.2 การติดตามผลกระทบภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 แผนงาน ได้แก่

1) แผนงานวิจัย เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมในมณฑลวัฒนธรรมสองฝั่งโขง (RDG5650015)

2) แผนงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง (RDG5850041)

โดยมี ผศ.ดร.ประกอบศิริ ภักดีพิณิจ มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ซึ่งเป็นการติดตามต่อเนื่องในพื้นที่เดิม คือ น่าน-พะเยา-เชียงราย บนพื้นฐานวิถีไท วิถีล้านนาที่ปัจจุบันเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

3.1.3 การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนระหว่างปี 2555 - 2561

กลุ่มตัวอย่าง แผนงานวิจัยที่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว ประกอบด้วย

4 แผนงาน

1) แผนงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพล้านนาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง โดยมี ผศ.ดร.ประกอบศิริ ภักดีพิณิจ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน (ทุนวิจัยปี 2558)

2) แผนงานวิจัย เรื่อง การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในพื้นที่บริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาไต่ อำเภอมะพะโฮง จังหวัดเชียงราย ปี 2559 โดยมี ผศ.ดวงพร อ่อนหวาน เป็นผู้อำนวยการแผนงาน (ทุนวิจัยปี 2559)

3) แผนงานวิจัย เรื่องการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนปี 2556 โดยมี ผศ.ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร เป็นผู้อำนวยการแผนงาน (ทุนวิจัย ปี 2556)

4) แผนงานวิจัย เรื่อง การศึกษาการใช้เรือพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำในกรุงเทพมหานคร โดยมี ผศ.ดร.ยอดชาย เตียเป็น เป็นผู้อำนวยการแผนงาน(ทุนวิจัยปี 2559)

3.1.4 องค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 2 แผนงาน ได้แก่

1) แผนงานวิจัย: การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอมะปายหลวง จังหวัดเชียงราย ระยะที่ 1 โดยมี ผศ.ดวงพร อ่อนหวาน เป็นผู้อำนวยการแผนงาน

2) แผนงานวิจัย: การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอมะปายหลวง จังหวัดเชียงราย ระยะที่ 2 โดยมี ดร.สวิษฐา สุภอุดมฤกษ์ ไตรรัตน์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน

3.1.5 สรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560

ประชากร ได้แก่ แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนในระหว่าง ปี 2555 -2560

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนในระหว่าง ปี 2555 - 2560 ที่มีความโดดเด่นและได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์แล้ว

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยคณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการคัดกรองในเบื้องต้น ประกอบด้วย 1) แบบประเมินเพื่อคัดเลือกผลงานวิจัยไปสู่การผลักดันใช้ประโยชน์ และ 2) แบบประเมิน FAM TRIP ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการคัดกรองในเบื้องต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 แบบประเมินเพื่อคัดเลือกผลงานวิจัยไปสู่การผลักดันใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ (ภาคผนวก ก)

แบบประเมินเพื่อคัดเลือกผลงานวิจัยไปสู่การผลักดันใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โครงการการผลักดันผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2560 มุ่งสำรวจใน 7 ประเด็นหลัก คือ

- 1) ผลผลิตที่สามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์
- 2) นักวิจัย
- 3) การเข้าถึงในพื้นที่
- 4) สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่
- 5) ความพร้อมของชุมชน
- 6) นโยบายสนับสนุน
- 7) ความต้องการของผู้ประกอบการ

ผลงานวิจัยไปสู่การผลักดันใช้ประโยชน์

ลำดับ	รายการประเมิน	คะแนน				
		1	2	3	4	5
1	ผลผลิตการวิจัยที่สามารถต่อยอดได้ในมิติ ☐ มิตินโยบาย ☐ มิติสาธารณะ ☐ มิติพาณิชย์ ☐ มิติชุมชนและพื้นที่ ☐ มิติวิชาการ					
2	นักวิจัย					
3	การเข้าถึงพื้นที่					
4	สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่					
5	ความพร้อมของชุมชน					
6	นโยบายสนับสนุน					
7	ความต้องการของผู้ประกอบการ					

เกณฑ์การให้คะแนน (Likert Scale)

4.51 - 5.00 หมายถึง สมควรผลักดันในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง สมควรผลักดันในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง สมควรผลักดันในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง

สมควรผลักดันในระดับน้อย 1.00 - 1.50 หมายถึง

สมควรผลักดันในระดับน้อยที่สุด

3.2.2 แบบประเมิน FAM TRIP ที่พัฒนาจากแบบประเมินศักยภาพพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว (ภาคผนวก ข)

เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนงาน/โครงการวิจัย และรายงานการวิจัยอย่างถูกต้อง สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนถึงการนำไปใช้ จนก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริงตามวัตถุประสงค์ และได้การรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ศักยภาพของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และต่างประเทศ

ส่วนที่ 3 เครือข่ายที่มีความสามารถในการรองรับ

ส่วนที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ของแหล่งท่องเที่ยว (กาญจนา แก้วเทพ, 2557)

แบบประเมิน FAM TRIP

แผนงานวิจัย/โครงการวิจัย.....

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย/หัวหน้าโครงการวิจัย.....

พื้นที่.....

จังหวัด.....

ภูมิภาค ☐เหนือ ☐ตะวันออกเฉียงเหนือ ☐ตะวันออก ☐ตะวันตก+กลาง ☐ใต้ ☐ทั่วประเทศ

ช่วงเวลาการจัดกิจกรรม จำนวน.....วัน

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน				
		1	2	3	4	5
1	ศักยภาพของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว					
	1.1) ด้านทรัพยากร - มีศักยภาพเฉพาะตัวของพื้นที่และทรงคุณค่าทั้งทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - มีศักยภาพทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถ สะท้อนถึงภาพลักษณ์ของกลุ่มท่องเที่ยว คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ วัฒนธรรมและประเพณี					
2	ศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และต่างประเทศ					
	2.1) ด้านการบริหาร -ขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว -ความคงทนต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและ วิถีชีวิตชาวบ้าน -มีระบบและกลไกการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ บทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานภายในจังหวัด การใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน					

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน				
		1	2	3	4	5
	2.2) ด้านการตลาด - ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น - ความหลากหลายของกิจกรรม - การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว - ความคุ้มค่าต่อการใช้จ่าย					
	2.3) ด้านการบริการ - สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การบริการโครงสร้างพื้นฐาน - การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเข้าถึง มีบริการพื้นฐานที่จำเป็น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ - การบริการทางการท่องเที่ยวทั้งด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวต้องมีความหลากหลาย สร้างความประทับใจให้ ทั้งความปลอดภัยในการ เดินทาง การพำนักร และ การท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ สะท้อนถึงวิถีชีวิตและความดั้งเดิมของ ท้องถิ่นและแหล่ง ท่องเที่ยว - มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
3	เครือข่ายที่มีความสามารถในการรองรับ และสนับสนุน การท่องเที่ยว					
	- ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริการการท่องเที่ยว - ภาคเอกชน ที่จัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว - ภาคประชาสังคม ได้แก่ กลุ่มองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ และ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร					
4	กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยว					
	- การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน - การเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน - การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงความร่วมมือ ความรู้ของสมาชิกในชุมชน - สมาชิกในชุมชนมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ - การสื่อสารกับคนที่เป็นเจ้าบ้านหรือคนในท้องถิ่น					

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน				
		1	2	3	4	5
5	อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยว					
	กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว เช่น - การเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ - การถ่ายรูป - การจับจ่ายซื้อของที่ระลึก					

3.2.3 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในการวิจัย เพื่อการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยว ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์อาชีพ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว นิสิต/นักศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่อจักใช้ข้อมูลเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป โดยผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามร่วมกับนักวิจัย และอ้างอิงจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก คือ (ภาคผนวก ค)

- 1) การพัฒนากิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว
 - 2) การพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
 - 3) การพัฒนาด้านการอนุรักษ์
- และสืบสานวิถีชีวิตภูมิปัญญาสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
- 4) การพัฒนาด้านการพัฒนาการตลาดสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
 - 5) การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ลำดับ	รายการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยว	คะแนน				
		1	2	3	4	5
1	การพัฒนากิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว					
2	การพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับ					
3	การพัฒนาด้านการอนุรักษ์					
4	การพัฒนาด้านการพัฒนาการตลาดสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว					
5	การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมท					

3.2.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แล้ว แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม/ชุมชน และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

- (1) จำนวนนักท่องเที่ยว
- (2) รายได้จากการท่องเที่ยว
- (3) ชนิดของที่ระลึก
- (4) จำนวนกิจกรรมท่องเที่ยว
- (5) จำนวนโรงแรม ร้านอาหาร

2) ด้านสังคม/ชุมชน

- (1) ความภูมิใจต่อการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- (2) ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- (3) ความร่วมมือหรือมีความสามัคคีของคนในชุมชน
- (4) การมีงานทำด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- (5) การสนับสนุนจากคนในชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว

3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

- (1) จำนวนแหล่งท่องเที่ยว
- (2) การพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม
- (3) ข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว
- (4) สาธารณูปโภค และการคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยว

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการ ดังนี้ 1) สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งจากหน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการ 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) จากนักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 3) การสังเกตการณ์ (Observation) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ณ พื้นที่ที่ทำการศึกษา

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการทำการเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วนที่จำเป็นต้องใช้ในแบบจำลองจาก แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.4.1 การปลักต้นผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มี 8 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประสานงานเพื่อจัดเตรียมความพร้อมของผลผลิตจากงานวิจัย (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ที่ได้รับคัดเลือก

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมคัดเลือกผลผลิตงานวิจัย (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ที่มีศักยภาพ/วางแผนและเตรียมการปลักต้นการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอ (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) แก่ภาครัฐกิจ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง/วางแผนลงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกเตรียมทดสอบเส้นทาง นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ในระดับสากล

ขั้นตอนที่ 5 จัดกิจกรรมการทดสอบเส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว/ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ร่วมกับภาคเอกชน (ผู้ประกอบการ) และคณะนักวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 ผู้ประกอบการนำผลผลิตการวิจัย (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ไปจัดจำหน่าย (ใช้ประโยชน์ใดในเชิงพาณิชย์)

ขั้นตอนที่ 7 นำเสนอผลผลิตงานวิจัย /นำเสนอผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ หรือนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ในระดับสากล

ขั้นตอนที่ 8 รายงานผลการปลักต้นการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

3.4.2 การติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการนำผลผลิตจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาผลผลิตการวิจัยที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนและเตรียมการติดตามและประเมินผลกระทบ ร่วมกับ สำนักประสานงานฯ นักวิจัยเจ้าของผลงาน และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลลงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมร่วมกับนักวิจัยเจ้าของผลงาน ชุมชน ผู้ประกอบการ สมาอุตสาหกรรม พร้อมด้วยผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในพื้นที่นั้นๆ

ขั้นตอนที่ 4 ลงพื้นที่เพื่อสำรวจ และสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการวิจัยที่ถูกนำไปปลักต้นให้เกิดการใช้ประโยชน์

ขั้นตอนที่ 5 รายงานผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงผลลัพธ์ที่ติดตามมาและสิ่งที่มีส่วนได้เสียในพื้นที่ได้รับ ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอรายงานผลการศึกษา

3.4.3 การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข้อมูลผลผลิตการวิจัยที่ผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมร่วมกับคณะทำงานเพื่อคัดเลือกชิ้นงานที่เหมาะสมเพื่อนำมาเป็นเนื้อหาที่จะทำการประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมคณะทำงาน นักวิจัย และนักเขียน เพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกัน และวางแผนการดำเนินงาน จัดเตรียมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่เพื่อเก็บเกี่ยวเรื่องราว เพื่อการพัฒนาโครงร่างเนื้อหาเพื่อนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 4 ประชุมคณะทำงานและเพื่อการสรุปการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ จัดทำรูปแบบ ARTWORK ตรวจสอบ และดำเนินการผลิต

3.4.4 การถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมร่วมกับคณะทำงานเพื่อเตรียมการลงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิจัย ถอดบทเรียนด้านส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมสรุปผล สรุปองค์ความรู้ในการจัดการการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและกระบวนการผลักดันงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

3.5 การวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูล

โดยข้อมูลที่ได้จากการ รวบรวม คณะผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และนำเสนอผลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตามประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการคัดเลือกรายงานผลผลิตงานวิจัยที่มีศักยภาพ ปี 2555 - 2561 เพื่อเตรียมผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ซึ่งทางโครงการจะคัดเลือกแผนงานจำนวนหนึ่งเพื่อการจัดเตรียมความพร้อมของผลผลิตจากงานวิจัย แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางและรูปแบบ กิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อเตรียมผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลตาม เกณฑ์ในการคัดเลือก ดังในเครื่องมือการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้น คือ แบบคัดเลือกรายงานวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการคัดเลือกรายงานผลผลิตงานวิจัยที่มีศักยภาพ ใน 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

2) ด้านศักยภาพของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นย่อยในการวิเคราะห์ ได้แก่ ด้านทรัพยากร มีศักยภาพเฉพาะตัวของพื้นที่ และทรงคุณค่าทั้งทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศักยภาพทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถ สะท้อนถึง ภาพลักษณ์ของกลุ่มท่องเที่ยว รวมถึงคุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ วัฒนธรรมและประเพณี

3) ศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และต่างประเทศ

ประเด็นย่อยในการวิเคราะห์ ได้แก่
ด้านการบริหารด้านการตลาดและด้านการบริการ

4) เครือข่ายที่มีความสามารถในการรองรับ และสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

ประเด็นย่อยในการวิเคราะห์ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริการการท่องเที่ยว ภาคเอกชน ที่จัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว และภาคประชาสังคม ได้แก่ กลุ่มองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ และเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

5) กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ประเด็นย่อยในการวิเคราะห์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงความร่วมมือ ความรู้ของสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และการสื่อสารกับคนที่เป็นเจ้าบ้านหรือคนในท้องถิ่น

6) อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยว

ประเด็นย่อยในการวิเคราะห์ ได้แก่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว เช่น การเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ การถ่ายรูป และการจับจ่ายซื้อของที่ระลึก

3.5.1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นในการทดสอบเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้รับทราบถึง ศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลตาม ข้อคำถาม ดังในเครื่องมือการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้น โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นหลักดังนี้

ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ประเด็นย่อยในการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวทางการพัฒนากิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาด้านการอนุรักษ์ และสืบสานวิถีชีวิต ภูมิปัญญาสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาการตลาดสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และแนวทางด้านการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3.5.2 การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แล้ว เพื่อให้รับทราบถึงผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อ เศรษฐกิจ ชุมชน/สังคม และ

สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว โดยจะเป็นการสัมภาษณ์คณะนักวิจัยเจ้าของผลงาน ถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายหลังจากการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ซึ่งประกอบด้วย 4 วิธีการคือ 1.ข้อมูลสถิติ 2.การสังเกต 3.การสัมภาษณ์ และ 4.แบบสอบถาม ดังตารางตัวชี้วัดในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

- (1) จำนวนนักท่องเที่ยว
- (2) รายได้จากการท่องเที่ยว
- (3) ชนิดของที่ระลึก
- (4) จำนวนกิจกรรมท่องเที่ยว
- (5) จำนวนโรงแรม ร้านอาหาร

2) ด้านสังคม/ชุมชน

- (1) ความภูมิใจต่อการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- (2) ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- (3) ความร่วมมือหรือมีความสามัคคีของคนในชุมชน
- (4) การมีงานทำด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- (5) การสนับสนุนจากคนในชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว

3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

- (1) จำนวนแหล่งท่องเที่ยว
- (2) การพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม
- (3) ข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว
- (4) สาธารณูปโภค และการคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัยของโครงการ “การผลักดันผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2558 – 2559 ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์” ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วนหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ 2) เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว 3) เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media) 4) เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ และ 5) เพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

จากการดำเนินงานโครงการการผลักดันผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2558 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1) ลงพื้นที่ผลักดันผลผลิตการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ อ.เบตง จ.ยะลา ระหว่างวันที่ 5-8 เมษายน 2561

การขับเคลื่อนงานเร่งด่วน : ในพื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา วันที่ 5-8 เมษายน 2561 ร่วมกับ อพท. เทศบาล อ.เบตง ประกอบการธุรกิจ และชุมชนท่องเที่ยวในพื้นที่

ภาพ 4.1 การขับเคลื่อนงานเร่งด่วน :ในพื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา

ผลการผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ พบว่า สมาคม TRTA ร่วมกับ บริษัท Andaman Discovery ได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของพื้นที่ และความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน อ.เบตง จ.ยะลา ที่ได้นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในเส้นทาง “DARK Tourism” ที่นับเป็นการท่องเที่ยวของกลุ่มของกลุ่มเฉพาะ สำหรับนักท่องเที่ยวผู้ที่มีความสนใจในพื้นที่ประวัติศาสตร์ พื้นที่ๆเคยมีสงครามมาก่อน ภายในงาน ITB Berlin 2019 ระหว่างวันที่ 6-10 มีนาคม 2562 ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี

ทั้งนี้ คณะนักวิจัย และทีมผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ สกว. ได้นำเรียน พณฯ วีรศักดิ์ วัชรสุรรัตน์ รมว.กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ณ ขณะนั้น) พร้อมด้วย ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้รับทราบถึงที่มา และผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า สกว. ที่ได้ถูกพิจารณาคัดเลือกเพื่อนำเสนอขายในงาน ITB Berlin 2019 ในครั้งนี้

ภาพที่ 4.2 ร่วมงาน ITB Berlin 2019 ระหว่างวันที่ 6-10 มีนาคม 2562
ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี

2) ลงพื้นที่พัฒนาจิตวิทยารักษ์ อุทยานธรณีโลก จ.สตูล ระหว่างวันที่ 20-21 พฤษภาคม 2561

การประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลจากภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่อุทยานธรณีโลก จังหวัดสตูล คณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ สกว. และผู้เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่เยี่ยมชมแหล่งอุทยานธรณีโลก จังหวัดสตูลวันที่ 19-21 พฤษภาคม 2561 ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล

สรุปการลงพื้นที่พัฒนาจิตวิทยารักษ์ อุทยานธรณีโลก จ.สตูล ระหว่างวันที่ 20-21 พฤษภาคม 2561 : จากการที่จังหวัดสตูลได้รับการประกาศจากองค์การยูเนสโก (Unesco) ให้เป็นพื้นที่อุทยานธรณีโลกแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ที่ผ่านมานี้ อันสืบมาเนื่องจากความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ในเชิงธรณีวิทยาของพื้นที่ใน 4 อำเภอ คือ อำเภอทุ่งหว้า อำเภอละงู อำเภอมะนัง และอำเภอเมืองสตูล โดยการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมถึงภาควิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอพื้นที่อุทยานธรณีสตูลเข้าสู่การประเมินเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นอุทยานธรณีโลกดังกล่าวข้างต้น ในส่วนของการดำเนินงานเพื่อการขับเคลื่อนอุทยานธรณีโลกสตูล นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้องค์ความรู้ในเชิงวิชาการและงานวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญในการศึกษาค้นคว้าผ่านการสำรวจ การประเมิน การทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากนักวิชาการและนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในพื้นที่และจากส่วนกลางภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมจากสถาบันการศึกษาและองค์กรด้านการวิจัยในระดับประเทศและต่างประเทศ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นองค์กรในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่สำคัญของประเทศไทย ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนทุนวิจัยในพื้นที่จังหวัดสตูลอย่างต่อเนื่อง โดยมีฝ่ายวิจัยต่างๆ อาทิ ฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฝ่ายชุมชนและสังคม ฝ่ายอุตสาหกรรม ฯลฯ ได้ดำเนินการสนับสนุนทุนวิจัยให้กับนักวิจัยในพื้นที่เพื่อพัฒนาด้านวิชาการและงานวิจัยของจังหวัดสตูล ยกตัวอย่างเช่น แผนงานวิจัย “การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มพื้นที่อ่าวปัตตานี ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และอุทยานธรณีสตูล”, โครงการวิจัย “การพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย” แผนงานวิจัย “แนวทางการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) แผนงานวิจัย “การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) เชื่อมโยง 4 รัฐ (เคดาห์ เปอร์ลิส ปะริค และกลันตัน) ประเทศมาเลเซีย, ซึ่งตัวอย่างงานวิจัยดังกล่าวได้รับทุน

สนับสนุนจาก สกว.ฝ่ายวิจัยมุ่งเป้า ในระหว่างปีงบประมาณ 2556-2560 โดยเป็นการศึกษาวิจัยร่วมกันของนักวิจัยจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมถึงสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่อีกหลากหลายสถาบัน

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่จังหวัดสตูลให้เกิดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่อุทยานธรณีโลกจังหวัดสตูลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และการวิจัยเพื่อหาแนวทางเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสร้างความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่อุทยานธรณีโลกจังหวัดสตูลให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงได้นำคณะผู้บริหาร นำโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล รองผู้อำนวยการด้านการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ รวมถึงผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ พร้อมด้วยทีมงานเจ้าหน้าที่ เพื่อลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพร้อมจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและแนวทางในการวิจัยและพัฒนาด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนพื้นที่อุทยานธรณีโลกจังหวัดสตูล ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ และนักวิจัยในพื้นที่ ในระหว่างวันที่ 19-21 พฤษภาคม 2561 ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล โดยมีผู้เข้าร่วมในการประชุมจากทุกภาคส่วนเป็นจำนวนกว่า 120 คน โดยข้อสรุปสำคัญจากการประชุมในครั้งนี้ ทาง สกว.จะเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและงานวิชาการในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การวิจัยพัฒนาหลักสูตรด้านศึกษา การวิจัยด้านสังคมและชุมชนฐานราก การวิจัยด้านการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน การวิจัยเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นฐานด้านธรณีและซากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ขององค์การยูเนสโกเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาพื้นที่อุทยานธรณีโลกจังหวัดสตูลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ภาพ 4.3 คณะผู้บริหาร สกว. เปิดเวทีประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลและความคิดเห็น

ด้านการวิจัยและวิชาการเพื่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานธรณีโลกจังหวัดสตูล

3) ลงพื้นที่ติดตามผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน
สำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก ระหว่างวันที่ 24-25 พฤษภาคม 2561 ณ จ.จันทบุรี – ระยอง

ทีมผลักดันการใช้ประโยชน์ลงพื้นที่ภาคตะวันออก จ.จันทบุรี และ จ.ระยอง พร้อมผู้อำนวยการ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและคณะ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัย ฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า
วันที่ 24 – 25 พฤษภาคม 2561

การนำเสนองานวิจัยมุ่งเป้า จ.จันทบุรี

1) กลุ่มชุดการท่องเที่ยว จ.จันทบุรี

1.1) โครงการ “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดจันทบุรี” นำเสนอโดย ผศ.
ธงชัย ศรีเบญจโชติ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เป็นเยี่ยมชมโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านตกพรม อ.มะขาม จ.จันทบุรี ของฝ่ายการ
วิจัยมุ่งเป้าในชุดการท่องเที่ยว และรับฟังการนำเสนอผลงานวิจัยบนพื้นที่ โครงการ การบริหารจัดการ
ท่องเที่ยว และรับฟังนำเสนอผลงานวิจัยบนพื้นที่โครงการ

2) กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) จำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย

2.1) โครงการวิจัย “แนวทางการพัฒนาจังหวัดจันทบุรีไปสู่นครแห่งอัญมณีของโลก” นำเสนอโดย ดร.สุรินทร์ อินทะยศ สังกัดคณะอัญมณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

2.2) โครงการวิจัย “การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับและของที่ระลึก
จากผลิตภัณฑ์ทางทะเล” นำเสนอโดย ดร.สุรินทร์ อินทะยศ สังกัดคณะอัญมณี มหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาเขตจันทบุรี

2.3) โครงการวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการออกแบบและ
เทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับสำหรับวิสาหกิจชุมชน ด้านอัญมณีและเครื่องประดับ กรณีศึกษา:
จังหวัดจันทบุรี” นำเสนอโดย อ.ภัทรา ศรีสุข สังกัดคณะอัญมณีศาสตร์และประยุกต์ศิลป์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3) กลุ่มชุดโลจิสติกส์ จ.ระยอง จำนวน 3 โครงการ ได้แก่

3.1) การวิเคราะห์โซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมการบินอู่ตะเภา นำเสนอโดย
ดร.รัชพงศ์ กลิ่นศรีสุข สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล 2. การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและขนส่ง
เชื่อมโยงเศรษฐกิจในจังหวัดระยองเพื่อรองรับการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงและรถไฟรางคู่รองรับการ

พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) นำเสนอโดย รศ.ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์ สังกัดมหาวิทยาลัยบูรพา โดย

สรุปลงพื้นที่ติดตามผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานสำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก ระหว่างวันที่ 24-25 พฤษภาคม 2561 ณ จ.จันทบุรี – ระยอง : ศ.นพ.สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พร้อมด้วยผู้อำนวยการฝ่าย ฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า ผู้อำนวยการฝ่าย ฝ่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น และคณะ เยือนพื้นที่ภาคตะวันออก เพื่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่

วันที่ 24 พฤษภาคม 2561 เป็นการเยี่ยมชมนครอัญมณีและศูนย์ส่งเสริมอัญมณีและเครื่องประดับเมืองอัญมณี จ.จันทบุรี และรับฟังการนำเสนอโครงการวิจัยบนพื้นที่ ของฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้าในชุด SME จำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย 1. “แนวทางการพัฒนาจังหวัดจันทบุรีไปสู่นครแห่งอัญมณีของโลก” นำเสนอโดย ดร.สุรินทร์ อินทะยศ สังกัดคณะอัญมณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี 2. “การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับและของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ทางทะเล” นำเสนอโดย ดร.สุรินทร์ อินทะยศ สังกัดคณะอัญมณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี 3. “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับสำหรับวิชาชีพชุมชน ด้านอัญมณีและเครื่องประดับ กรณีศึกษา: จังหวัดจันทบุรี” นำเสนอโดย อ.ภัทรา ศรีสุโข สังกัดคณะอัญมณีศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำหรับในช่วงบ่าย เยี่ยมชมโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านตกพรหม อ.มะขาม จ.จันทบุรี ของฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้าในชุดการท่องเที่ยว และรับฟังการนำเสนอผลงานวิจัยบนพื้นที่โครงการ การบริหารจัดการท่องเที่ยว และรับฟังนำเสนอผลงานวิจัยบนพื้นที่โครงการ “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดจันทบุรี” นำเสนอโดย ผศ.ธงชัย ศรีเบญจโชติ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากนั้น ผอ.สกว. และคณะ เดินทางต่อไปยังจังหวัดระยอง เพื่อร่วมรับฟังการนำเสนอผลงานวิจัย หัวข้อ “งานวิจัยด้านเทคโนโลยีस्टิกส์และโซ่อุปทานในพื้นที่ EEC” ของฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้าในชุดโลจิสติกส์และโซ่อุปทานจำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1. “การวิเคราะห์โซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมการบินอู่ตะเภา” นำเสนอโดย ดร.รัชพงศ์ กลิ่นศรีสุข สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล 2. “การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและขนส่งเชื่อมโยงเศรษฐกิจในจังหวัดระยองเพื่อรองรับการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงและรถไฟรางคู่รองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)” นำเสนอโดย รศ.ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์ สังกัดมหาวิทยาลัยบูรพา และ 3. “ระบบการขนส่งรถเที่ยวเปล่า” นำเสนอโดย ดร.จรรยา ขาญชัยชูจิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

วันที่ 25 พฤษภาคม 2561 ผอ.สกว. ได้ติดตามการดำเนินงานการใช้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นฐานในการฟื้นฟูชีวิตคนและสิ่งแวดล้อมรอบเขายายตา ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กับ บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (SCG) ของฝ่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จำนวน 3 โครงการ 1. โครงการ “รูปแบบการจัดการสวนผลไม้ที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ต.ตะพง อ.เมือง จ.ระยอง 2. โครงการ “การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการสืบทอดการจัดการดูแลป่าชุมชนให้เด็กและเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านแลง” ต.บ้านแลง อ.เมือง จ.ระยอง 3. โครงการ “ศึกษารูปแบบการจัดการน้ำและการจัดการป่าชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านมาบจันทร์” ต.แก่ง อ.เมือง จ.ระยอง ณ สวนพีชวิทยัน ต.บ้านแลง อ.เมือง จ.ระยอง

ในช่วงบ่ายได้ศึกษารูปแบบการทำเกษตรเชิงบูรณาการพื้นที่ปลูกไม้ยางพาราและไม้ผลเมืองร้อนหลากหลายชนิด และหารือร่วมกับผู้แทนหน่วยงานกรมการท่องเที่ยว/สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด/การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถึงแนวทางการพัฒนางานวิจัย ณ สวนสุภัทราแลนด์ จ.ระยอง และเดินทางต่อไปยังสถาบันวิทยสิริเมธี (VISTEC) เพื่อเยี่ยมชมส่วนต่าง ๆ ของสถาบันที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสกว. พร้อมรับฟังการบรรยาย ประวัติความเป็นมา พันธกิจของสถาบัน ข้อเสนอแนะและพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน

ภาพ 4.3 การลงพื้นที่ติดตามผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานสำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก

4) การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน วันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จ.ภูเก็ต

ร่วมส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิยะราช ผู้อำนวยการฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นผู้มอบ และรับมอบโดยท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต นายสนิท ศรีวิหค ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จ.ภูเก็ต

ภาพ 4.4 การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน

กำหนดการ

กำหนดการ

การนำเสนอและส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับ
คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน
วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เวลา ๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.

ณ ห้องบอน-ไม้ทอน โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต

๘.๓๐ – ๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๙.๐๐ – ๙.๑๕ น.	กล่าวรายงานโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย กล่าวเปิดงาน โดย นายสนิธ ศรีวิหค รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
๙.๑๕ – ๙.๓๐ น.	พิธีการส่งมอบผลการวิจัยการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน
๙.๓๐ – ๙.๔๕ น.	การบรรยายเรื่อง บทบาทของ สกว. ต่อการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิยะราช ผู้อำนวยการฝ่าย ฝ่ายทุนวิจัยมุ่งเป้า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
๙.๔๕ – ๑๐.๑๕ น.	การนำเสนอผลการวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์
๑๐.๑๕ – ๑๑.๑๕ น.	การบรรยายพิเศษเรื่อง กลยุทธ์และไอเดียในการสร้างสรรค์แบรนด์ในอุตสาหกรรมกา ท่องเที่ยวไทย โดยคุณโอลิเวอร์ กิตติพงษ์ วีระเดชะ ประธานอำนวยการ และที่ปรึกษาแบรนด์อาวุโส บริษัท ยังก์ แอนด์ รูบี้แคม จำกัด (ประเทศไทย)
๑๑.๑๕ – ๑๒.๐๐ น.	แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
๑๒.๐๐ น.	ปิดการประชุม
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน (อาหารว่างเสิร์ฟในห้องประชุม)

TbuS Excellent
WALAILAK UNIVERSITY

ผลการติดตามการใช้ประโยชน์

จากการส่งมอบผลงานวิจัย “การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน” ให้กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ที่ผ่านมา พบว่า จังหวัดภูเก็ต โดยผู้รับมอบคือ นายสนธิ ศรีวิทศ รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ได้นำผลงานวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดในกลุ่มอันดามัน ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและรักษาความยั่งยืนของพื้นที่การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ภายใต้อาณัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน เพื่อมุ่งแข่งขันกับภูมิภาคต่างๆของโลกได้

5) โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน 2561

ที่มาและความสำคัญ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้สนับสนุนนักวิจัยในท้องถิ่นต่าง ๆ ให้ทำงานร่วมกับผู้ประกอบการ ในการนำงานวิจัยมาพัฒนาเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวและนำเสนอขายสู่ตลาดต่างประเทศอันจะทำให้เกิดประโยชน์จากการนำผลงานวิจัยมาใช้จริง โดยเริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2558 คณะวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดย ดร.ประกอบศิริ ภัคดิพินิจ และทีมผลักดันการใช้ประโยชน์ฯ ได้เชิญผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจากสมาคมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (TEATA) เข้าลงประเมินพื้นที่วิจัยในหมู่บ้าน บ้านธาตุสบแวน อำเภอเชียงคำ และบ้านดอกบัว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา บริษัท นัตตี้ส์ แอดเวนเจอร์ส เป็นหนึ่งในผู้ประกอบการที่เข้าร่วมประเมินพื้นที่และได้เป็นการเริ่มต้นการจุดประกายในการนำผลงานวิจัยของ สกว. มาทำโปรแกรมทัวร์ท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอขายสู่ตลาดต่างประเทศ และได้การตอบรับเป็นอย่างดีจากลูกค้าในประเทศอังกฤษ

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2559 บริษัท นัตตี้ส์ แอดเวนเจอร์ส จำกัด ได้เข้าร่วมกิจกรรมการผลักดันการใช้ประโยชน์งานวิจัย เป็นการทดสอบและสำรวจเส้นทาง และอบรมสัมมนา พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ร่วมกับ ดร.ปรัชญากร ไชยคช และหลังจากนั้นได้พัฒนางานวิจัยในพื้นที่ดังกล่าว จนได้โปรแกรมท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุงและจังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมาเดือนพฤศจิกายนปี 2559 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และบริษัท นัตตี้ส์ แอดเวนเจอร์ส จำกัด ได้นำโปรแกรมท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมานี้ไปนำเสนอและประชาสัมพันธ์ งาน World Travel Market London 2016 (WTM) ณ ประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งได้รับการตอบ

รับจากตลาดในประเทศอังกฤษเป็นอย่างดี จากการเจรจาธุรกิจในกลุ่มบริษัททัวร์ หนึ่งในบริษัทที่สนใจโปรแกรมท่องเที่ยวคือ Seable Ltd. เป็นบริษัทที่จัดนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา และได้ให้ความสนใจต่อเส้นทางท่องเที่ยวที่มาจากงานวิจัยเป็นอย่างดี และต่อมาในเดือนเมษายน 2560 จัดกิจกรรม WTM Fam trip เส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทย โดยคณะที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการจากต่างประเทศทั้งหมด ทั้งนี้สืบเนื่องจากการเข้าร่วมงานเจรจาธุรกิจที่งาน WTM และทาง Seable ได้ตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรมสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทยแล้ว เกิดความสนใจและไว้วางใจเมื่อ 11 -21 กุมภาพันธ์ 2561 ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา ทั้งหมด 12 ท่านและผู้ช่วยเหลืออีก 4 ท่านจากประเทศอังกฤษ ได้เข้ามาเยือนประเทศไทย ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่วิจัยของ สกว.ทั้งเหนือและใต้ดังนี้ คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดพัทลุง และจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น 11 วัน โดยในครั้งนี้ได้รับความกรุณาจากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ให้การต้อนรับ และได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและคณะผู้ร่วมเดินทาง รวมถึงวันสุดท้ายท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้เดินทางมาพบปะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตาและคณะผู้ร่วมเดินทาง กล่าวขอบคุณแทนชาวไทยที่มีโอกาสได้ต้อนรับทุกท่านด้วยความยินดี

นับว่าเป็นการเริ่มต้นของการสร้างความร่วมมือ และบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน ที่ให้ความสำคัญกับการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้มีความพิการทางสายตา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลและการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบัน ถือว่ามีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของไทย เป็นแหล่งรายได้อันดับต้นๆ ของประเทศไทยและนอกจากนี้ยังถือเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพที่หลากหลายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ถือเป็นการหมุนเวียน กระจายรายได้ให้กับชุมชน ท้องถิ่น นักท่องเที่ยวเองสามารถสัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างใกล้ชิด และตามที่รัฐบาลได้มีการกำหนดการพัฒนาเขตพื้นที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยการมุ่งเน้นเชื่อมโยงที่เที่ยวให้สามารถท่องเที่ยวต่อเนื่องได้ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีความพร้อม และขับเคลื่อนให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ส่งเสริมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์แผนพัฒนาท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 20 ปีหนึ่งในหัวใจสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนในระยะยาว คือ พัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งของผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ ให้มีความทันสมัย ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดสากล

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ระยะ 20 ปี และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงมีความจำเป็นที่จะจัดโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านการให้บริการ ในการนี้จึงเห็นความสำคัญมัคคุเทศก์ผู้รับร่อนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ที่เป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะทำหน้าที่ให้บริการซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลอย่างระมัดระวังและถูกต้อง จากความสำคัญและความสำเร็จดังกล่าว จึงได้จัดให้มี “โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา” ขึ้นเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับบุคลากรที่มีหน้าที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ตอบโจทย์ตรงความต้องการ และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้ที่มีความพิการทางสายตา เนื่องจากตลาดกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากผู้ที่มีความพิการทางสายตาที่ท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นกลุ่มคุณภาพ และส่วนมากมักไม่เดินทางคนเดียว โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด tourism for all และเป็นแห่งแรกในอาเซียน นับว่าเป็นโอกาสของประเทศไทย ที่จะสามารถต่อยอดในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และเล็งเห็นโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับมัคคุเทศก์ให้มีทักษะและความชำนาญ มีความรู้และความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง
- 2) เพื่อสร้างเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา ได้มีความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต รวมทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- 3) เพื่อเป็นการต่อยอดการนำผลผลิตงานวิจัยสู่ใช้ประโยชน์ ของ สกว.

ผู้เข้าร่วมโครงการ

- 1) มัคคุเทศก์บัตรสีบรอนซ์เงิน สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ สามารถนำเที่ยวได้ทั่วราชอาณาจักร (ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก) จำนวน 20 ราย
- 2) ผู้พิการทางสายตา จำนวน 10 ราย

ระยะเวลา และสถานที่ในการดำเนินโครงการ

ระยะเวลา 3 เดือน คือ เดือนเมษายน – เดือนมิถุนายน 2561

สถานที่ โรงแรมวาสนา ดีไซด์ โฮเทล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพกิจกรรม

ภาพ 4.5 กิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน 2561

กำหนดการ

โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา

ระหว่างวันที่ 19 – 21 มิถุนายน 2561

ณ โรงแรมวาสนา ดีไซด์ โฮเทล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันอังคารที่ 19 มิถุนายน 2561	
08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 น.	พิธีเปิด “โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา”
09.00 – 9.30 น.	บรรยาย หัวข้อ “แนวทางการสนับสนุนทุนวิจัยด้านการท่องเที่ยว” โดย ผศ.สุภาวดี โพธิยะราช ผู้อำนวยการฝ่าย ฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
9.30 – 10.30 น.	บรรยาย หัวข้อ “ความพร้อมของประเทศไทยในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้พิการทางสายตา” โดย รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10.30 – 12.00 น.	บรรยาย หัวข้อ “Research & Tourism For All ” โดย คณะนักวิจัย สกว. ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช นักวิจัย โครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์และวิถีของท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ดร.นราวดี บัวขวัญ นักวิจัย โครงการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย ภายใต้มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล ผศ.ดร.ประกอบศิริ ภัคดีพินิจ นักวิจัย โครงการพัฒนาศักยภาพล่านาตะวันออกเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง มหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ฉัตรฉวี คงดี

	นักวิจัย โครงการผลักดันผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ปี 2560 มหาวิทยาลัยเนชั่น
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00 น.	บรรยาย หัวข้อ “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความพิการทางการมองเห็นและคนพิการทางการมองเห็น” โดย ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
15.00 – 15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.15 – 17.00 น.	บรรยาย หัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา” โดย ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
17.00 – 18.30 น.	รับกุญแจห้องพัก และพักผ่อนตามอัธยาศัย
18.30 – 20.00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ห้องอาหารของ รร.วาสนา ดีไซด์ โฮเทล
วันพุธที่ 20 มิถุนายน 2561	
07.00 – 08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของ วาสนา ดีไซด์ โฮเทล
08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 12.00 น.	บรรยาย หัวข้อ “เทคนิคการสื่อความหมายด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้พิการทางสายตาในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ” โดย คุณนิธิ สืบพงษ์สังข์ สมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (TRTA)
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	การอบรมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “เทคนิคการให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการทางสายตา” โดยทีมวิทยากรกระบวนการ 4 ท่าน 1. คุณวุฒิกกร รวบรวม 2. คุณสมิตรา ทองเผือก 3. คุณกมลวรรณ มณีวงศ์ 4. คุณชญพัชร์ วัฒนาจารุงศ์
16.00 – 17.00 น.	สรุปผลการฝึกปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
17.00 – 18.00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย
18.00 – 18.30 น.	พร้อมกันที่ lobby เพื่อเดินทางออกไปรับประทานอาหารเย็น ณ ร้านอาหาร
18.30 – 21.30 น.	รับประทานอาหารเย็น และฝึกปฏิบัติด้านการให้บริการบนเรือ ทีมวิทยากรกระบวนการ

วันพฤหัสบดีที่ 21 มิถุนายน 2561	
07.00 – 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของ วาสนา ดีไซด์ โฮเทล
08.00 – 08.30 น.	เก็บสัมภาระและคืนกุญแจห้องพัก
08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 12.00 น.	On Site Training (ภาคเช้า) โดยทีมวิทยากรกระบวนการ คณะมัคคุเทศก์ นำคณะนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตาจากสมาคมผู้พิการแห่งประเทศไทย ลงพื้นที่สัมผัสความงาม ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ห้องนิทรรศการ วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดหน้าพระเมรุ
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	On Site Training (ภาคบ่าย) โดยทีมวิทยากรกระบวนการ คณะมัคคุเทศก์ นำคณะนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา จากสมาคมผู้พิการแห่งประเทศไทย ท่องเที่ยวชุมชน ณ หมู่บ้านภูเขาทอง เป็นชุมชนสองวัฒนธรรม ที่มีกิจกรรมรองรับ นักท่องเที่ยว
14.30 – 15.00 น.	เดินทางกลับโรงแรมวาสนา ดีไซด์ โฮเทล พักรับประทานอาหารว่าง
15.00 – 17.00 น.	สรุปและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช นักวิจัย สกว.
17.00 – 17.30 น.	พิธีมอบประกาศนียบัตร และพิธีปิด

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ผลการติดตามการใช้ประโยชน์

ผลจากโครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา เมื่อวันที่ 19-21 มิถุนายน 2561 พบว่า บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ และมีการนำไปใช้ประโยชน์

1) มัคคุเทศก์ที่เข้ารับการอบรมมีทักษะ มีความรู้และความเข้าใจในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง

2) สร้างเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา ได้มีความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต รวมทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

3) สกสว.ในฐานะผู้สนับสนุนการอบรม และบริษัท นัตตี้ส์ แอดเวนเจอร์ส จำกัด ในฐานะผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ได้ต่อยอดการนำผลผลิตงานวิจัยสู่ใช้ประโยชน์ ด้วยการต้อนรับนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตาอีกครั้งในปี 2562 ที่ผ่านมา ด้วยความพร้อมที่มากขึ้น ทั้งในด้านของจำนวนบุคลากรองค์ความรู้ ตลอดจนทักษะต่างๆที่จำเป็น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทั้งนี้สามารถที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด tourism for all ที่จะสามารถต่อยอดในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และเล็งเห็นโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

6) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม 2561

การทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการบริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน

ผลผลิตจาก แผนงานวิจัยการขับเคลื่อนงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ : พื้นที่นาร่อง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดย ดร.ทวีสินธุ์ ตั้งแข่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นผู้อำนวยการแผน

ภาพที่ 4.6 การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา วันที่ 24-25 สิงหาคม 2561

7) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม 2561

การทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน

ผลผลิตจาก แผนงานการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) เชื่อมโยงอาเซียน โดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นผู้อำนวยการแผน

‘บ้านทรายขาว’ จ.ปัตตานี

วันที่ 25 สิงหาคม 2561

ทริปทดสอบเส้นทาง และผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ หนึ่งในพื้นที่งานวิจัย ของ สกว. ฝ่ายการวิจัย มุ่งเป้า โดยผู้ประกอบการจากบริษัท Andaman Discoveries บริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยทีมวิจัย และสื่อมวลชน

กิจกรรมท่องเที่ยว : เดินป่าศึกษาธรรมชาติเขาสันกาลาคีรี นั่งรถจี๊ปโบราณ ชมสถาปัตยกรรมมัสยิดนัจมุดดิน และแวะชิมผลไม้ตามฤดูกาลรวมทั้งผลไม้แปรรูป และบ้านพักโฮมสเตย์

ภายใต้แผนงานการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลงานวิจัยโดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ

ภาพที่ 4.7 การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี วันที่ 25 สิงหาคม 2561

8) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ เมืองเก่าสงขลา จ.สงขลา ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม 2561

การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเชิญสื่อมวลชนจากช่อง สปริงค์นิวส์ ถ่ายทำรายการเมืองไทยใหญ่สุดม การทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน

ผลผลิตจาก แผนงานวิจัย : การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตมรดกทางวัฒนธรรม พื้นที่เมืองเก่าสงขลา โดย ดร.จเร สุวรรณชาติ มทร.ศรีวิชัย เป็นผู้อำนวยการแผน

ภาพที่ 4.8 การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ เมืองเก่าสงขลา จ.สงขลา วันที่ 25 สิงหาคม 2561

สรุปผลการผลักดันการใช้ประโยชน์ปี 2561 ในงาน WTM 2018 London

ผลการผลักดันการใช้ประโยชน์ปี 2561 ในงาน WTM 2018 London บริษัท Andaman Discoveries (สมาคม TRTA และ TEATA) ร่วมกับ บริษัทTrek with Jame + บริษัท Alna Holiday Tour + บริษัท Siam Rise ได้กำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การขายในงานมหกรรมการท่องเที่ยวนานาชาติ WTM 2018 London ที่จัดขึ้นในวันที่ 5-7 พฤศจิกายน 2561 และ ITB Berlin 2019 ที่จัดขึ้นในวันที่ 6-10 มีนาคม 2561 จำนวน 2 เส้นทางหลัก โดยมีกระบวนการการผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มี 8 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประสานงานเพื่อจัดเตรียมความพร้อมของผลผลิตจากงานวิจัย (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ที่ได้รับคัดเลือก

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมคัดเลือกผลผลิตงานวิจัย (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ที่มีศักยภาพ/วางแผนและเตรียมการผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอ (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) แก่ภาครัฐกิจ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง/วางแผนลงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกเตรียมทดสอบเส้นทาง นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ในระดับสากล

ขั้นตอนที่ 5 จัดกิจกรรมการทดสอบเส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว/ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ร่วมกับภาคเอกชน (ผู้ประกอบการ) และคณะนักวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 ผู้ประกอบการนำผลผลิตการวิจัย (เส้นทาง/แหล่งท่องเที่ยว /ผลิตภัณฑ์-กิจกรรมทางการท่องเที่ยว/หรืออื่นๆ) ไปจัดจำหน่าย (ใช้ประโยชน์ได้ในเชิงพาณิชย์)

ขั้นตอนที่ 7 นำเสนอผลผลิตงานวิจัย /นำเสนอผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ หรือนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ในระดับสากล

ขั้นตอนที่ 8 รายงานผลการผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

โดยมีรายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยว ที่มีการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ดังนี้

1) เส้นทาง DARK Tourism : พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา + บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี

เส้นทาง DARK Tourism เป็นการบูรณาการการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ร่วมกันของ 2 แผนงาน คือ พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา ผลผลิตจาก แผนงานวิจัยการขับเคลื่อนงานวิจัยการท่องเที่ยว โดยชุมชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ : พื้นที่นาร่อง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดย ดร.ทวีสินธุ์ ตั้งแข่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และคณะ รวมทั้งพื้นที่ บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี ผลผลิตจาก แผนงาน การตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส) เชื่อมโยงอาเซียน โดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และคณะ

2) เส้นทาง เหนือ กลาง ใต้ : ภูเขา สถาปัตยกรรม ทะเล

เส้นทาง เหนือ กลาง ใต้ : ภูเขา สถาปัตยกรรม ทะเล เป็นการบูรณาการการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ร่วมกันของ 3 แผนงาน คือ ภาคเหนือ - บ้านห้วยปู จ.เชียงใหม่ (ผศ.ดวงพร อ่อนหวาน และคณะ) ภาคกลาง - ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม กทม. (ผศ.ดร.สมบูรณ์ เวสส์ และคณะ) และภาคใต้ - เส้นทางอันดามัน (ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ)

4.2 ผลการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

จากการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว งานวิจัยชุดต่อเนื่อง ยังสามารถตอบโจทย์ในวิกฤติ covid – 19 ที่ประเทศไทยกำลังประสบได้ในเชิงสังคมชุมชน ดังนี้

แผนงาน การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือกรณีศึกษา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ (ระยะที่1-2)

นักวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงพร อ่อนหวาน และ ดร.สวิตญา ศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์

สังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ศึกษากรณี : อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ส่งผลให้สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนักในทุกห่วงโซ่อุปทาน ทั้งผู้ประกอบการและชุมชนที่ทำการท่องเที่ยว การขนส่งร้านอาหาร ที่พัก และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนี้ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสถานการณ์เช่นนี้

จุดเด่นโครงการ

งานวิจัยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อบริหารจัดการการใช้ประโยชน์และรักษาทรัพยากรในชุมชนของตนเอง ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการรวมกลุ่มทำการท่องเที่ยวและขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับกลุ่ม โดยไม่ละทิ้งอาชีพเดิมของตนเอง

เกิด “เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอกัลยาณิวัฒนา” ที่ 6 กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมตัวกัน ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนหล่อซอ (ปกากะญอ) กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านวัดจันทร์ (ปกากะญอ) กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านเสาแดง (ลีซู) กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยบะบ้า (ปกากะญอ) กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงสามหมื่น (ม้ง) และกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยปู (ปกากะญอ) มีศักยภาพในการให้บริการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ บริการอาหารท้องถิ่น เป็นต้น

กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านวัดจันทร์ ตำบลบ้านจันทร์ ส่วนใหญ่แกนนำเป็นกลุ่มสตรี ได้รับการพัฒนาด้านงานหัตถกรรมการทอผ้าให้มีลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คือ ลายใบสน (โซหล่า) และลายดอกสนหรือลูกสน (โซล่า)

สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ชาวบ้านและสมาชิกกลุ่มเกิดความกลัวการแพร่ระบาดนี้ แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบกับด้านเศรษฐกิจในการดำรงชีวิตมากนัก เพราะสามารถปลูกข้าว ผัก ผลไม้ รวมถึงหาของป่ามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ การท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมให้กับสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชน

ผลจากการติดตามการใช้ประโยชน์

จากการรวมตัวกันในรูปแบบกลุ่มการท่องเที่ยว ทำให้แกนนำชุมชนมีความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม เกิดการประสานงานทั้งภายในและภายนอกกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ และเป็นระบบมากขึ้น ทำให้กลุ่มเป็นที่รู้จัก ได้รับความสนใจ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ แกนนำชุมชนที่มีศักยภาพยังสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับโรงเรียน และชุมชนบริเวณโดยรอบพื้นที่

กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านวัดจันทร์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของอำเภอกัลยาณิวัฒนา แกนนำกลุ่มเป็นสตรีที่มีทักษะทางด้านงานทอผ้าปาเกะญอ มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตให้สูงขึ้น จึงขอรับการส่งเสริมทั้งการย้อมผ้าสีธรรมชาติ และการแปรรูปผ้าทอโดยใช้จักรเย็บผ้า จนมีจักรเย็บผ้าและเครื่องมือที่ใช้ในการแปรรูปในกลุ่ม โดยมีเชื่อมโยงให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มแม่บ้านเพื่อการพัฒนางานหัตถกรรมและงานแปรรูป

outcome/impact ที่เกิดขึ้น

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ซึ่งในช่วงเดือนมีนาคมขาดแคลน หน้ากากอนามัย ชาวบ้านไม่สามารถหาซื้อมาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเสี่ยง ประมาณปลายเดือนมีนาคม 2563 โรงพยาบาลวัดจันทร์เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา จึงขอความร่วมมือมายังแกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านวัดจันทร์ เพื่อให้ร่วมเป็น “คณะทำงานโครงการช่วยเหลือสังคม ช่วงวิกฤติ Covid-19” โดยสมาชิกเครือข่ายได้ใช้ทักษะงานแปรรูปผ้า มาช่วยตัดเย็บหน้ากากผ้า โดยแกนนำได้นำผ้าที่มีในกลุ่มมาบริจาคเพื่อใช้ตัดเย็บเป็นผ้าด้านนอก และโรงพยาบาลนำผ้ามาสลินมาให้เป็นผ้าซับด้านใน รวมถึงยางยืดมาให้ และส่งมอบให้ อสม. นำไปแจกจ่ายให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเสี่ยงในชุมชนในพื้นที่ 6 ตำบล ของอำเภอกัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ ใช้ในการป้องกันโรคระบาดครั้งนี้

จากการพัฒนาในพื้นที่ พร้อมด้วยความร่วมมือของ นักวิจัย สกว.นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในงาน WTM 2016-2017 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร และ ITB Berlin 2018 นับเป็นการนำผลงานวิจัยที่มีศักยภาพที่ถูกพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับแผนการส่งเสริมการตลาดของททท. ที่ต้องการเสนอขายเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (local experience) ปี 2017 นำเสนอภายใต้แนวคิด “วิถีไทย” ผ่านการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจจากท้องถิ่นไทย (Local Experience) ซึ่งมีหลายระดับขึ้นอยู่กับความชื่นชอบ ที่แตกต่างของนักท่องเที่ยว โดยกำหนดกรอบประสบการณ์ที่ไม่จำกัดเพียงการท่องเที่ยวชุมชน (CBT : Community Based Tourism) เท่านั้น แต่หมายรวมถึงทุกพื้นที่ ทุกจังหวัด ทุกองค์ประกอบ ที่สร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว 2018. ททท มุ่งการท่องเที่ยวแบบ ภายใต้แนวคิดหลัก Open to the New Shades นำเสนอประสบการณ์การเดินทางที่หลากหลายของวัฒนธรรม ผู้คน อาหาร และสถานที่ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากความหลากหลายที่มีคุณค่า ให้กับลูกค้ากลุ่มตลาดยุโรป พร้อมด้วยความร่วมมือจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว ที่เป็นภาคีเครือข่ายทำงานร่วมกันทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ร่วมพัฒนาผลงานวิจัยที่มีศักยภาพให้เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ไปจัดแสดง และเสนอขายอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพประกอบ

➤ สมาชิกกลุ่มฯ ช่วยกันผลิตหน้ากากอนามัย

➤ อสม. และตัวแทนกลุ่มฯ นำไปแจกจ่ายให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเสี่ยงในชุมชน

จากผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 คือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว จากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว สามารถกำหนดกรอบการ

ติดตาม การวิเคราะห์ และประเมินผลกระทบภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว โดยมีรายละเอียดประเด็นการวิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งก่อนงานวิจัย และหลังงานวิจัย โดยประเด็นการวิเคราะห์ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ การวิเคราะห์ประเด็นทางเศรษฐกิจ และการวิเคราะห์ตัวชี้วัดประเด็นทางสังคม ทั้งนี้สามารถเป็นเครื่องมือในการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากมีการใช้ประโยชน์ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบ		
	ก่อนงานวิจัย	หลังงานวิจัย	
		ผลกระทบทางบวก (Positive/ Benefit)	ผลกระทบทางลบ (Negative/Cost)
การวิเคราะห์ประเด็นทางเศรษฐกิจ จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ของประชาชนในพื้นที่ กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ของที่ระลึกทางการท่องเที่ยว กิจกรรม ร้านค้า ร้านอาหาร อื่นๆที่เกี่ยวข้อง			
การวิเคราะห์ตัวชี้วัดประเด็นทางสังคม (Social Issue Indicators) การดำเนินวิถีชีวิต วัฒนธรรม ชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความเป็นอยู่ ความมั่นคงและปลอดภัย			

4.3 ผลการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media)

1) การประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับ
หน่วยงานสำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก ระหว่างวันที่ 24-25 พฤษภาคม 2561 ณ จ.จันทบุรี – ระยอง

1.1) รายการวิทยุครอบครัวข่าว “จอลูกเศรษฐกิจ” ออกอากาศเวลา 10.10 – 11.00 น. สัมภาษณ์ ศ.นพ.สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ กรณีย EEC วันที่ 24 พฤษภาคม 2561

1.2) ข่าวโทรทัศน์ ทันเช้าเช้า GOOD MORNING THAILAND ออกอากาศทาง
สถานีโทรทัศน์ MONO29 เวลา 05.00 – 06.30 น. วันที่ 28 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 4.9 ข่าว ผอ.สกว.ลงพื้นที่ยกระดับคมนาคมเศรษฐกิจตะวันออก รองรับ EEC

2) การประชาสัมพันธ์การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขต
พัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยว
อันดามัน วันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จ.ภูเก็ต

ภาพที่ 4.10 สื่อมวลชนจาก นสพ.ประชาชาติธุรกิจ สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการฝ่ายฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้าถึง
ที่มาและผลจากการสนับสนุนทุนวิจัยของ สกว.ในพื้นที่อันดามัน และลงข่าวใน นสพ. ประชาชาติธุรกิจ
ประจำวัน ศุกร์ที่ 9 มิถุนายน 2561

3) การประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการ
ทางสายตา ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน 2561

ภาพที่ 4.11 ข่าวกการประชาสัมพันธ์ผ่านหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

ภาพที่ 4.12 ข่าวกการประชาสัมพันธ์ผ่านหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ

หน้าแรก / ข่าว
ประชาสัมพันธ์

สกว.จัดโครงการพัฒนาศักยภาพ มัคคุเทศก์บริการผู้พิการทาง สายตา

21 มิถุนายน 2561

นักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตาที่มีความ
ทางสายตา 12 คนจากประเทศอังกฤษได้
ท่องเที่ยวตามพื้นที่วิจัยของสกว.

สกว.จัดโครงการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์เพื่อบริการ
นักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา มุ่งแสดงให้เห็นว่า
ประเทศไทยมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
ทุพพิกาลรูปแบบ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ
ประเทศไทย ต่อยอดความสำเร็จจากการที่นักท่องเที่ยว
ผู้พิการทางสายตาที่มีความพิการทางสายตา
12 คนจากประเทศอังกฤษได้เข้ามาท่องเที่ยวตาม
พื้นที่วิจัยของสกว.

โครงการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์เพื่อบริการนักท่องเที่ยว
ผู้พิการทางสายตา โดยสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 19 -
21 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรมวานา ดิไฮด์ โฮเทล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสกว.มีบทบาท
สนับสนุนการวิจัยในห้องปฏิบัติการ ให้งาน
ผู้ประกอบการ ในการนำงานวิจัยมาพัฒนา
โปรแกรมท่องเที่ยวและนำเสนอขายสู่ตลาดต่าง
ประเทศอันจะทำให้เกิดประโยชน์จากการนำผล
งานวิจัยมาใช้จริง

โครงการนี้เกิดจากเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ณ
งาน World Travel Market London 2016 (WTM)
ณ ประเทศสหราชอาณาจักร บริษัท Seable เป็น
บริษัทที่จัดนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวผู้พิการทาง
สายตา ได้นำนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทาง
สายตา ทั้งหมด 12 ท่านและผู้ช่วยเหลืออีก 4 ท่าน
จากประเทศอังกฤษ ได้เข้ามาเยือนประเทศไทย
ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่วิจัยของ สกว.ทั้ง
เหนือและใต้ดังนี้ คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด
พะเยา จังหวัดพิจิตร และจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น 11
วัน

หน้าแรก / ข่าว
ประชาสัมพันธ์

สรุปกิจกรรมพัฒนาโคดซ์ของ สกว.

22 มิถุนายน 2561

เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของบุคลากรด้าน
การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความพร
การให้บริการและต้อนรับนักท่องเที่ยวภา
"Tourism for All"

โครงการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์เพื่อบริการนักท่องเที่ยว
ผู้พิการทางสายตา ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่
19 - 21 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรมวานา ดิไฮด์
โฮเทล และพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประสบ
ความสำเร็จอย่างสูงสืบเนื่องจากประเทศไทยได้มี
โอกาสในการต้อนรับคณะนักท่องเที่ยวผู้พิการทาง
สายตาจากประเทศอังกฤษ จำนวน 12 ท่าน และเจ้า
หน้าที่ประสานงาน รวมจำนวนทั้งสิ้น 16 ท่าน ได้
เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเมื่อวันที่
11-21 กุมภาพันธ์ 2561 นับเป็นครั้งแรกที่นักเดิน
ทางกลุ่มนี้เดินทางท่องเที่ยวออกนอกพื้นที่ทวีป
ยุโรป ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้นเป็นอย่างยิ่งที่นักท่องเที่ยว
กลุ่มนี้แสดงความเชื่อมั่นในประเทศไทย
เป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว เป็
ดรอย์ภาพที่ชัดเจนตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว
ให้เข้าถึงได้สำหรับนักท่องเที่ยวทุกคนของ
UNWTO เมื่อปี 2559 ภายใต้หัวข้อ "Tourism for
All"

โดยคณะนักท่องเที่ยวฯ ได้เข้าเยี่ยมชมใน 2 พื้นที่
วิจัย ได้แก่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดพิจิตร และ
การมาเยือนของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทาง
สายตาในครั้งนี้ เป็นผลพวงจากการที่บริษัท นัตตี
แอดเวนเจอร์ ในนามสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ
(Thai Responsible Tourism Association: TRTA) ได้ร่วมกับคณะนักวิจัย ได้
ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดโดยได้พบปะเจรจ
ธุรกิจกับบริษัทนำเที่ยวจากประเทศอังกฤษและ
ประเทศในยุโรป และหนึ่งในผู้ประกอบการคือ
Seable เป็นผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่ให้บริการ
แก่นักท่องเที่ยวผู้พิการ ซึ่งภายหลังได้เชิญ
บริษัทท่องเที่ยวที่ได้พบปะเจรจากันที่ประเทศ
อังกฤษ มาทดสอบเส้นทางที่พัฒนาจากงานวิจัย
หรือที่เรียกว่า FAM trip (familiarization trip) จัด
ขึ้นในช่วงเดือนเมษายน ปี 2560 ที่ผ่านมา ในพื้นที่
วิจัย สกว. จังหวัดพะเยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ
จังหวัดพิจิตร โดยมีคณะเดินทางเข้าร่วม 12 คน
และหนึ่งในนั้นคือ Mr.Damiano La Rocca จาก
บริษัท Seable มาร่วมทดสอบเส้นทางรวมอยู่ด้วย รูปแบบ
การเดินทางเป็นการเดินทางเสมือนจริงทุก
กิจกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และ
ตัวแทนบริษัทเหล่านี้สามารถนำกลับไปถ่ายทอดได้
อย่างชัดเจน

หน้าแรก / ข่าว
ประชาสัมพันธ์

สกว.จัดโครงการพัฒนาศักยภาพ มัคคุเทศก์

21 มิถุนายน 2561

โครงการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์เพื่อบริการ
นักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา มุ่งแสดงให้เห็น
ประเทศไทยมีความพร้อมในการต้อนรับ
นักท่องเที่ยวทุพพิกาลรูปแบบ

ผศ.สุภาวดี โพธิ์ยะราช ผู้อำนวยการฝ่าย
วิจัยมุ่งเป้า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.) จัดโครงการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์เพื่อ
บริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา มุ่งแสดงให้เห็นว่า
ประเทศไทยมีความพร้อมในการต้อนรับนัก
ท่องเที่ยวทุพพิกาลรูปแบบ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ
ประเทศไทย ต่อยอดความสำเร็จจากการที่นักท่อง
เที่ยวผู้พิการทางสายตาที่มีความพิการทางสายตา
12 คนจากประเทศอังกฤษได้เข้ามาท่องเที่ยวตาม
พื้นที่วิจัยของสกว.

ภายในงานมีกิจกรรมบรรยาย หัวข้อ "ความพร้อม
ของประเทศไทยในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้
พิการทางสายตา" โดย รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบรรยาย หัว
"Research & Tourism For All" โดย คณะ
สกว.ได้แก่

1. ดร.ปรัชญาภรณ์ ไชยเดช นักวิจัย โครงการ
พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้ลิขสิทธิ์และ
สิทธิของท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พัทลุง
นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
2. ดร.นราดี บัวขวัญ นักวิจัย โครงการการจัดการ
การท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)
และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัง เคดาห์ และเปอร์ลิส)
ประเทศมาเลเซีย ภายใต้มาตรฐานการท่องเที่ยว
โดยชุมชนสู่อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
วิทยาเขตสตูล
3. ผศ.ดร.ประกอบศิริ ภักดีพิถัง นักวิจัย โครงการ
พัฒนาศักยภาพผู้นำและรองเพื่อเป็นศูนย์กลาง
การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ลุ่มน้ำ
มหาวิทยาลัยพะเยา และ
4. อาจารย์ฉัตรณี คงดี นักวิจัย โครงการผลักดัน
ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
และบริการสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ปี 2560
มหาวิทยาลัยพะเยา

แชร์ข่าว :

ภาพที่ 4.13 ข่าวการประชาสัมพันธ์ผ่านหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ออนไลน์

โครงการพัฒนากิจกรรมภาคฤดูร้อน ของ สกว. เพื่อการบริการนักท่องเที่ยว ผู้พิการทางสายตา ประสบความสำเร็จอย่างสูง

โครงการพัฒนากิจกรรมภาคฤดูร้อนเพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 19 - 21 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรมวาสนา ดีไซด์ โฮเทล และพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประสบความสำเร็จอย่างสูง

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้มีโอกาสในการต้อนรับคณะนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตาจากประเทศอังกฤษ จำนวน 12 ท่าน และเจ้าหน้าที่ประสานงาน รวมจำนวนทั้งสิ้น 16 ท่าน ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเมื่อวันที่ 11-21 กุมภาพันธ์ 2561 นับเป็นครั้งแรกที่นักเดินทางกลุ่มนี้เดินทางท่องเที่ยวออกนอกพื้นที่ทวีปยุโรป ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้แสดงความเชื่อมั่นในประเทศไทย ให้เป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว เป็นการต่อยอดภาพที่ชัดเจนตามนโยบายส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวให้เข้าถึงได้สำหรับนักท่องเที่ยวทุกคนของ UNWTO เมื่อปี 2559 ภายใต้หัวข้อ "Tourism for All"

โดยคณะนักท่องเที่ยวฯ ได้เข้าเยี่ยมชมใน 2 พื้นที่วิจัย ได้แก่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดพัทลุง และการมาเยือนของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตาในครั้งนี้ เป็นผลพวงจากการที่บริษัท นิตตี้ แอดเวนเจอร์ ในนามสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Thai Responsible Tourism Association: TRTA) ได้ร่วมกับคณะนักวิจัย ได้ดำเนินกิจกรรมทางการตลาดโดยได้พบปะเจรจาดูริกับบริษัทนำเที่ยวจากประเทศอังกฤษและประเทศในยุโรป และหนึ่งในคู่เจรจาธุรกิจคือ Seable เป็นผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการ ซึ่งภายหลังได้เชิญตัวแทนบริษัทท่องเที่ยวที่ได้พบปะเจรจากับที่ประเทศอังกฤษ มา

ทดสอบเส้นทางที่พัฒนามาจากงานวิจัย หรือที่เรียกว่า FAM trip (familiarization trip) จัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน ปี 2560 ที่ผ่านมา ในพื้นที่วิจัย สกว. จังหวัดพะเยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดพัทลุง โดยมีคณะเดินทางเข้าร่วม 12 คน และหนึ่งในนั้นคือ Mr.Damiano La Rocca จากบริษัท Seable มาร่วมทดสอบเส้นทางรวมอยู่ด้วยรูปแบบการเดินทางเป็นการเดินทางเสมือนจริงทุกกิจกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และตัวแทนบริษัทเหล่านี้สามารถนำกลับไปถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน

ซึ่งผลการทดสอบเส้นทางเป็นที่น่าพอใจ และมีความเชื่อมั่นในประเทศไทย ผู้แทนบริษัท Seable ให้ความไว้วางใจ บริษัทนิตตี้ แอดเวนเจอร์ จำกัด เป็นผู้นำเที่ยว และให้บริการนักท่องเที่ยวที่มีความพิการทางสายตา ทั้งหมด 12 ท่านและผู้ช่วยเหลืออีก 4 ท่าน ตามเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้ คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สกว.พัฒนาไกด์เพื่อบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา

โครงการพัฒนากิจกรรมภาคฤดูร้อนเพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 19 - 21 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรมวาสนา ดีไซด์ โฮเทล และพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประสบความสำเร็จอย่างสูง

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้มีโอกาสในการต้อนรับคณะนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตาจากประเทศอังกฤษ จำนวน 12 ท่าน และเจ้าหน้าที่ประสานงาน รวมจำนวนทั้งสิ้น 16 ท่าน ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเมื่อวันที่ 11-21 กุมภาพันธ์ 2561 นับเป็นครั้งแรกที่นักเดินทางกลุ่มนี้เดินทางท่องเที่ยวออกนอกพื้นที่ทวีปยุโรป ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้แสดงความเชื่อมั่นในประเทศไทย ให้เป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว เป็นการต่อยอดภาพที่ชัดเจนตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เข้าถึงได้สำหรับนักท่องเที่ยวทุกคนของ UNWTO เมื่อปี 2559 ภายใต้หัวข้อ "Tourism for All"

ภาพที่ 4.14 ข่าวการประชาสัมพันธ์ผ่าน Blog Travelista นักเดินทาง

4.4 ผลการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ

กิจกรรมการถอดบทเรียนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้เลือกแผนงานการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงพร อ่อนหวาน และคณะ เป็นพื้นที่ต้นแบบ

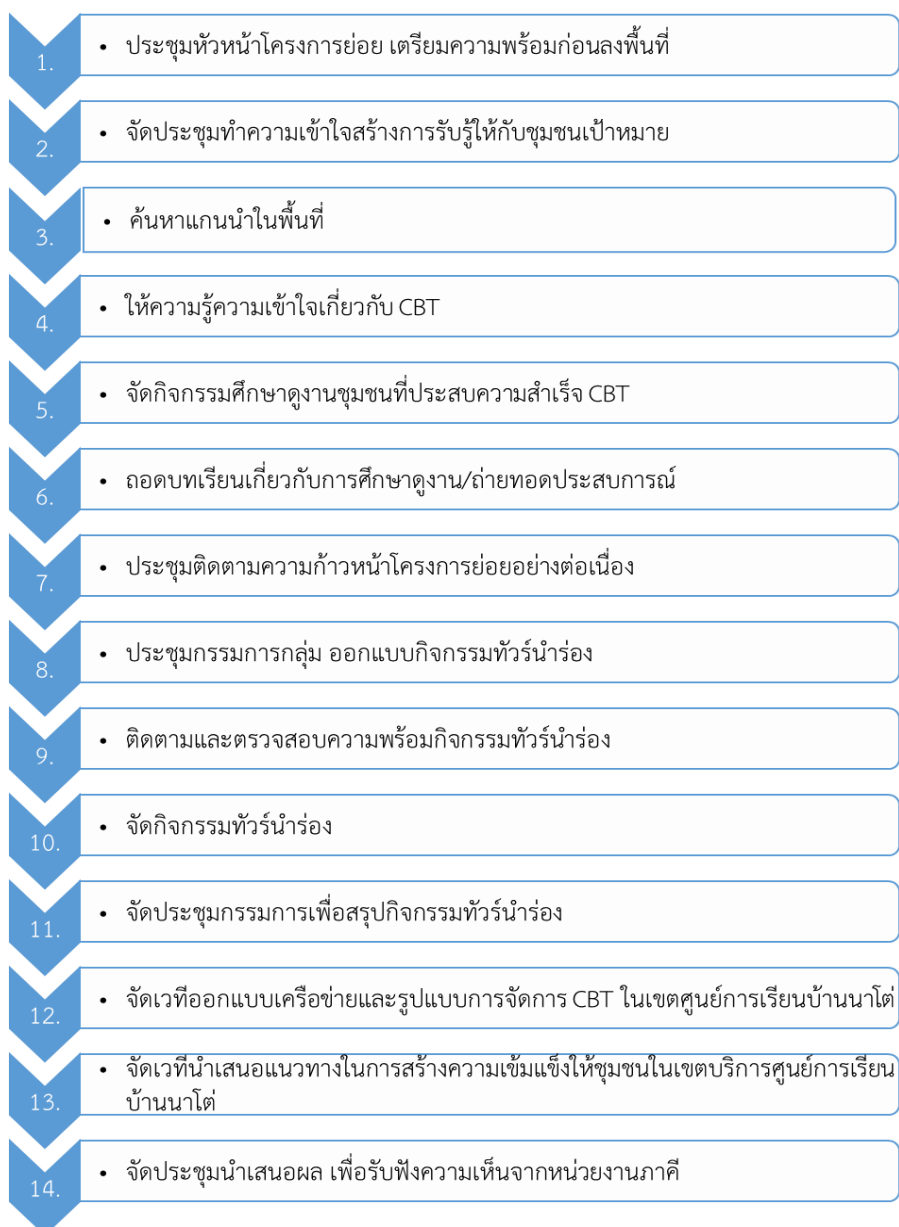
ผลการศึกษา ของแผนงานวิจัยเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

แผนงานวิจัยเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีโครงการย่อยทั้งหมด 3 โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต ให้เกิดมูลค่าเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเหมาะสม 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้กับคนในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต ให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ด้วยตนเอง 3) เพื่อพัฒนาการตลาดที่เหมาะสมสำหรับศูนย์บริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต 4) เพื่อพัฒนาเครือข่ายและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต และ 5) เพื่อเสนอแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต แผนงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยพื้นที่ศึกษาเลือกมาจากหมู่บ้านที่อยู่ในเขตให้บริการของศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง ได้แก่ บ้านนาโต บ้านโป่งไฮ และบ้านห้วยกระรวมถึงศึกษาในศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโตด้วย ผลการศึกษานำเสนอได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าทั้ง 4 กลุ่มชุมชน ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรที่เป็นของดีและจุดเด่นที่จะนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยว ได้แก่ บ้านนาโต ชาติพันธุ์ไทยใหญ่ เลือกสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตไทยใหญ่ บ้านโป่งไฮ ชาติพันธุ์อาข่า เลือกเส้นทางเดินป่าอนุรักษ์และวิถีชีวิตอาข่า บ้านห้วยกระ ชาติพันธุ์อาข่า เลือกสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตอาข่า และศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต มีนักเรียนและนักศึกษาหลายชาติพันธุ์ เลือกฐานเรียนรู้การเกษตรที่มีอยู่แล้วภายในศูนย์ เกิดแกนนำในการขับเคลื่อนทั้ง 4 กลุ่มในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีโครงสร้างคณะกรรมการและระบบการบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจนโปร่งใส และมีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ได้แก่ กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาโต มีคณะกรรมการรวม 11 คน กลุ่มการท่องเที่ยว

โดยชุมชนบ้านโป่งไฮ มีคณะกรรมการรวม 9 คน กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยกระ มีคณะกรรมการรวม 10 คน และชมรมชีววิถี ของศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต มีคณะกรรมการรวม 10 คน โดยทั้ง 4 กลุ่มท่องเที่ยวมีโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คัดเลือกมาจากฐานทรัพยากรของชุมชน และเพื่อให้สามารถจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ด้วยตนเองตัวแทนแกนนำจากทั้ง 4 กลุ่มท่องเที่ยว ร่วมกันจัดตั้ง ‘ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่ฟ้าหลวง’ มีโครงสร้างคณะกรรมการและระบบการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนศูนย์ มีการพัฒนาแผนการตลาดที่เหมาะสมขึ้นมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์ต่อไป รวมถึงมีเครือข่ายและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอแม่ฟ้าหลวง ที่จะทำงานกับหน่วยงานสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด และหน่วยงานสนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพของคนในกลุ่มท่องเที่ยวได้ต่อไป สำหรับแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบนพื้นที่สูง มีทั้งส่วนที่มาจากภายในคือคณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวและคนในชุมชน และหน่วยงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในระดับภูมิภาค

ข้อมูลเบื้องต้นจากการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่บริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า นักวิจัยได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นอันได้แก่ การประชุมกลุ่ม การสื่อสารผ่านแกนนำของเครือข่าย การจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน การประชุมสรุปกิจกรรม โดยมีกรอบการดำเนินงานดังภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.15 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของแผนงาน ชุมชน ภาครัฐ เอกชนและผู้ใช้ประโยชน์

4.5 ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี2555-2560

ผลผลิตการวิจัยที่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 5 คือ โครงร่างเล่มรายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรม ประชุมจัดทำ (ร่าง) รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560

ภาพที่ 4.16 การประชุมจัดทำ (ร่าง) รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560

ผลลัพธ์ที่ได้ (ร่าง) รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

โครงร่าง

รายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560

1. ที่มาและความสำคัญ
2. วิสัยทัศน์ พันธกิจ
3. กรอบการดำเนินงาน
4. การใช้ประโยชน์ในมิติต่างๆ
 - การใช้ประโยชน์มิตินโยบาย
 - การใช้ประโยชน์มิติสาธารณะ
 - การใช้ประโยชน์มิติพาณิชย์
 - การใช้ประโยชน์มิติชุมชนและพื้นที่
 - การใช้ประโยชน์มิติวิชาการ
5. ผลงานเด่น ปี 2555-2560
6. ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ
 - ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555
 - ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2556
 - ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2557
 - ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2558
 - ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2559

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

โครงการการผลักดันผลผลิตโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในรูปแบบ สื่อดิจิทัล (Digital Media) เพื่อลดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ และเพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2561 โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน จำแนกรายงานสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1.1 ผลการผลักดันผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

จากแผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนตั้งแต่ปี 2555-2561 รวมจำนวน จำนวน 223 แผนงาน โดยแบ่งเป็นปี 2555 จำนวน 39 แผนงานปี 2556 จำนวน 29 แผนงาน แผนงานปี 2557 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2558 จำนวน 22 แผนงาน แผนงานปี 2559 จำนวน 31 แผนงาน แผนงานปี 2560 จำนวน 38 แผนงาน และแผนงานปี 2561 จำนวน 33 แผนงาน ที่มีศักยภาพและได้รับคัดเลือกนำไปสู่การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่

- 1) ลงพื้นที่ผลักดันผลผลิตการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ อ.เบตง จ.ยะลา

การขับเคลื่อนงานเร่งด่วน :ในพื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา วันที่ 5-8 เมษายน 2561 ร่วมกับ อพท. เทศบาล อ.เบตง ประกอบการธุรกิจ และชุมชนท่องเที่ยวในพื้นที่

- 2) ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย อุทยานธรณีโลก จ.สตูล

การประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลจากภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่อุทยานธรณีโลก จังหวัดสตูล คณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ สกสว. และผู้เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่เยี่ยมชม แหล่งอุทยานธรณีโลก จังหวัดสตูลวันที่ 19-21 พฤษภาคม 2561 ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล

- 3) ลงพื้นที่ติดตามผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน สำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก

ทีมผลักดันการใช้ประโยชน์ลงพื้นที่ภาคตะวันออก จ.จันทบุรี และ จ.ระยอง พร้อมผู้อำนวยการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและคณะ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัย ฝ่ายการวิจัยมุ่งเป้า วันที่ 24 - 25 พฤษภาคม 2561 โดย การนำเสนองานวิจัยมุ่งเป้า จ.จันทบุรี จำนวน 3 ชุดโครงการ

- 4) การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน วันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จ.ภูเก็ต

- 5) โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน 2561

- 6) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม 2561 เป็นการทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการบริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Aina Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน โดยผลผลิตจาก แผนงานวิจัยการขับเคลื่อนงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ : พื้นที่นาร่อง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดย ดร.ทวีสินธุ์ ตั้งแข่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็น ผู้อำนวยการแผน

- 7) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม 2561 เป็นการทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Aina Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน โดยเป็นผลผลิตจาก แผนงานการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) เชื่อมโยงอาเซียน โดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นผู้อำนวยการแผน

- 8) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ เมืองเก่าสงขลา จ.สงขลา ระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม 2561 ทั้งนี้ในการผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเชิญสื่อมวลชนจากช่องสปริงนิวส์ ถ่ายทำ รายการเมืองไทยใหญ่สุดม การทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Aina Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน โดยเป็นผลผลิตจาก แผนงานวิจัย : การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตรมรดกทางวัฒนธรรม พื้นที่เมืองเก่าสงขลา โดย ดร.จเร สุวรรณชาติ มทร.ศรีวิชัย เป็นผู้อำนวยการแผน

9) การผลักดันการใช้ประโยชน์ปี 2561 ในงาน WTM 2018 London

ผลการผลักดันการใช้ประโยชน์ปี 2561 ในงาน WTM 2018 London บริษัท Andaman Discoveries (สมาคม TRTA และ TEATA) ร่วมกับ บริษัท Trek with Jame + บริษัท Aina Holiday Tour + บริษัท Siam Rise ได้กำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การขายในงาน มหกรรมการท่องเที่ยวนานาชาติ WTM 2018 London ที่มีกำหนดจัดขึ้นในวันที่ 5-7 พฤศจิกายน 2561 จำนวน 2 เส้นทางหลัก คือ เส้นทาง DARK Tourism ใน พื้นที่ อ.เบตง จ.ยะลา + บ้านทรายขาว จ.ปัตตานี และ เส้นทาง เหนือ กลาง ใต้ ะ ภูเขา สถาปัตยกรรม ทะเล

5.1.2 ผลการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว

ผลผลิตการวิจัยนี้เป็นไปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 คือ ผลการ รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น จากการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้าน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีทั้งผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ซึ่งในช่วงเดือนมีนาคม 2563 ขาดแคลน หน้ากากอนามัย ชาวบ้านไม่สามารถหาซื้อมาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดได้ โดยเฉพาะกลุ่ม ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเสี่ยง โรงพยาบาลวัดจันทร์เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา จึงขอความร่วมมือมายังแกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจัดจันทร์ เพื่อให้ร่วมเป็น “คณะทำงานโครงการช่วยเหลือสังคม ช่วงวิกฤติ Covid-19” โดยสมาชิกเครือข่ายได้ใช้ทักษะงานแปรรูปผ้า มาช่วยตัดเย็บ หน้ากากผ้า โดยแกนนำได้นำผ้าที่มีในกลุ่มมาบริจาคเพื่อใช้ตัดเย็บเป็นผ้าด้านนอก และโรงพยาบาล นำผ้ามาสลินมาให้เป็นผ้าซับด้านใน รวมถึงยางยืดมาให้ และส่งมอบให้ อสม. นำไปแจกจ่ายให้กับ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มเสี่ยงในชุมชนในพื้นที่ 6 ตำบล ของอำเภอกัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ ใช้ในการป้องกันโรคระบาดครั้งนี้

5.1.3 ผลการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในรูปแบบสื่อดิจิทัล (Digital Media) และสื่อมวลชน

1) การประชาสัมพันธ์การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขต พัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยว อันดามัน วันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จ.ภูเก็ต

2) การประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับ หน่วยงานสำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก ระหว่างวันที่ 24-25 พฤษภาคม 2561 ณ จ.จันทบุรี - ระยอง

3) การประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน 2561

5.1.4 ผลการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นแบบ

กิจกรรมการถอดบทเรียนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้เลือกแผนงานการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา โดย ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ดวงพร อ่อนหวาน และคณะ เป็นพื้นที่ต้นแบบ

ผลจากการถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ในพื้นที่บริการศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา พบว่า นักวิจัยได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นอันได้แก่ การประชุมกลุ่ม การสื่อสารผ่านแกนนำของเครือข่าย การจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน การประชุมสรุปกิจกรรม

5.1.5 การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 - 2560

กิจกรรม ประชุมจัดทำ (ร่าง) รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560 โดยผลลัพธ์ที่ได้ คือรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2555 – 2560 ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กรอบการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ในมิติต่างๆ ผลงานเด่น ปี 2555-2560 และผลการดำเนินงานโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 เพื่อให้การผลักดันการใช้ประโยชน์มีความต่อเนื่อง จึงควรมีการขยายผลโมเดลต้นแบบ กระบวนการผลักดันผลผลิตงานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ๆ มีความพร้อม และมีศักยภาพ

5.2.2 ควรมีการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายหลังจากที่มีการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์แล้ว อย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะได้ที่จะได้ทราบถึงผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

5.2.3 ปัจจุบันพฤติกรรมการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนเปลี่ยนแปลงมาก ควรมีการเพิ่มกระบวนการด้านการสื่อสารผลงานวิจัยให้นักวิจัยในทุกโครงการวิจัย และควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัยในสื่อรูปแบบต่างๆ อาทิ สื่อดิจิทัล (Digital Media) เพื่อให้เกิดการเข้าถึงได้ในวงกว้าง

5.2.4 ควรมีการจัดสัมมนาเพื่อผลักดันการท่องเที่ยวในภาพรวม (เชิงนโยบาย) โดยเป็นการจัดทำเป็น Model การผลักดัน/ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อส่งต่อไปฝ่ายอื่นได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กมลสร ฐานวิเศษ.และมณีนภัทร์ ไทรเมฆ. 2556. รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาผลกระทบทางสังคม
รอบอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว. คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2554ข. แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2553 – 2556 . แหล่งที่มา
<http://www.mots.go.th/main.php?filename=index>. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม
2560.
- กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. การประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์จากงานวิจัย กันยายน 2553
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ [ออนไลน์] <http://www.drmanage.com/> ค้น
คืนเมื่อ 11 กรกฎาคม 2555.
- พิชญา โคตรชมภู. 2544. ศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง
(ด้านบนหลัง). รายงานการศึกษาโครงการพิเศษ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระภิกษุ ศรีสวัสดิ์, ประชุมพร รังสีวงศ์ และ เจษฎาภรณ์ ยานุพรหม. 2550. โครงการ : การศึกษา
กลไกและศักยภาพการจัดกิจ กรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นที่เกาะช้าง
แก่งอำเภอเกาะช้างจังหวัดตราด ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดบูรพา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกว.).
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. การวิเคราะห์ห่อภิมาณ. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2542
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 1. คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปานจิตร จินหิรัญ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. 2556. ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน
เกาะพะงัน. บทความวิจัยเสนอใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อ
พัฒนาสังคมไทย”
- ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560. (2558) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,
กรกฎาคม 2558

วิวัฒน์ชัย บุญยักดิ์. 2529. ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 4 (ฉบับเดือนตุลาคม) : 31-38.

ลักษณพร โรจน์พิทักษ์กุล. 2558. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตาม ทศนะของคนในชุมชนตลาดคลองสวน บ้านใหม่ นครเนื่องเขต และบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา [URL: <http://human.rru.ac.th/wp-content/uploads/2015/10/Laksanapon01.pdf>]

เยาวเรศ ทับพันธุ์. 2543. การประเมินโครงการตามแนวทางเศรษฐศาสตร์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สมพร อัคริลาณนท์, ปิยะทัศน์ พาหอนุรักษ์ และ สุวรรณ ประณีตวาทกุล. 2553. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัย ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร. สถาบันคลังสมองของชาติ, กรุงเทพฯ.

สฤณี อาชวานันทกุล และ ภัทราพร แยมละออ. 2560. คู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน, ฉบับปรับปรุง 2560.

สถาบันคลังสมองของชาติ. “การประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์จากงานวิจัย”. 2553

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย การศึกษาพัฒนาการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม กรกฎาคม 2543

สุวิมล ตีรกันันท์ การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545

อุษาวดี พลพิพัฒน์. 2545. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย. จุลสารการท่องเที่ยว 21,4 (ตุลาคม- ธันวาคม): 38-48.

อรรถพล บุญศิริ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. 2556. ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาที่มีต่อประชาชนในตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. บทความวิจัยเสนอในการประชุมมหาดไทยวิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”

Ben Janeczko, Trevor Mules and Brent Ritchie. “Estimating the Economic Impacts of Festivals and Events: A Research Guide”. January 1, 2002

Bonn, Mark A.; Harrington, Julie. “A Comparison of Three Economic Impact Models for Applied Hospitality and Tourism Research”. Tourism Economics, 2008, 14 (4), 769–789

- Daniel J. Stynes. "Economic Impacts of Tourism: A Handbook for Tourism Professionals". 1997
- Erik Lundberg. (2011). Evaluation of Tourism Impacts – a sustainable development perspective, School of Business, Economics and Law, University of Gothenburg.
- Kyungmi Kim (2002) The Effects of Tourism Impacts upon Quality of Life of Residents in the Community. Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Michelle Duryea, Mark Hochman and Andrew Parfitt. "Measuring the Impact of Research". February 2007
- Research Resolutions & Consulting Ltd. "Guidelines: Survey Procedures for Tourism Economic Impact Assessments of Gated Events and Festivals". March 2007
- The Queensland Government. 2013. Social Impact Assessment Guideline.
- UNCTAD. 2013. Sustainable tourism: Contribution to economic growth and sustainable development. Expert Meeting on Tourism's Contribution to Sustainable Development
- UNWTO. 2008. Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework by United Nations, Statistical Office of the European Communities. Luxembourg, Madrid, New York, Paris, 2010

